

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Навчально-науковий інститут
Інститут інформаційних технологій в економіці**

Кафедра математичного моделювання та статистики

Освітньо-професійна програма

Галузь знань

Спеціальність

Економічна кібернетика та Дата Сайнс

05 соціальні та поведінкові науки

051 економіка

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Оцінювання фінансового стану компанії в умовах війни»

(назва теми)

здобувача Дейнеки Івана Миколайовича

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: кандидат економічних наук,
доцент Скіцько Володимир Іванович

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри кандидат фізико-математичних наук,
професор Великоіваненко Г. І.

(підпис)

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМПАНІЇ	6
1.1 Поняття фінансового стану компанії.....	6
1.2 Мета та сутність оцінювання фінансового стану компанії.....	10
1.3 Моделі та методи оцінювання фінансового стану компанії	15
1.4 Особливості оцінювання фінансового стану компанії в умовах воєнного стану	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ ТА МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ФІНАНСОВОГО СТАНУ	26
2.1 Аналіз предметної галузі дослідження: ринок геологічних і геодезичних послуг	26
2.2 Аналіз діяльності ТОВ «Акваторія 2010» та його місце на ринку в галузі геологічних і геодезичних послуг	29
2.2.1 Загальна характеристика діяльності компанії.....	29
2.2.2 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності компанії	31
2.3 Методика оцінювання фінансового стану компанії за показниками її фінансово-економічної діяльності.....	42
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМПАНІЇ	49
3.1 Аналіз фінансових коефіцієнтів (Ratio Analysis) на основі показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Акваторія 2010» до і під час війни: порівняльний аналіз	49
3.2 Визначення ризику банкрутства компанії «Акваторія 2010»	61
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Воєнні події породжують форс-мажорні обставини, які можуть призвести не лише до скорочення активності компанії, але й до її повної зупинки та навіть до необоротної втрати майна і ресурсів. Як відомо, форс-мажорним обставинам характерні непередбачуваність і складність прогнозування. Однак, як показує дослідження, за умови адаптивного керування компанією, а саме, гнучкості та швидкого реагування на ринкові зміни, можливе продовження її роботи, створення умов для збереження та розвитку активів і ресурсів.

Безперечно, діяльність суб'єктів господарювання в умовах війни має бути обачною та передбачати різноманітні ризики й неочікувані обставини. Вивчення фінансового стану компанії з його подальшим оцінюванням повинно ґрунтуватися на можливому створенні «фінансових подушок безпеки», які дозволили б оперативно реагувати на кризові ситуації, як от втрата майна, матеріальних і трудових ресурсів; відшуковувати альтернативні джерела заробітку та шляхи можливої співпраці з іншими партнерами по ринку.

Компанії, які за воєнних умов вивчають ймовірні зовнішні виклики, адаптують до них свою економічну діяльність, активують нові її види, мають усі шанси не лише на виживання, але й на певне зростання і зміцнення позицій на ринку.

Актуальність роботи зумовлена необхідністю і вагомістю оцінювання фінансового стану компанії за умов воєнного стану.

Аналіз літератури. Дослідженню теоретико-методологічних аспектів фінансового стану підприємства присвячено чисельні роботи таких науковців, як А. О. Азарова, О. В. Рузакова, Т. В. Безбородова, Й. Й. Сорока, О. М. Новоселецький, Н. І. Власюк, С. Бегун, Ю. Костенко, О. Короленко, М. Гузь, М. Я. Коробов та інші. Останнім часом починають з'являтися наукові розвідки, що вивчають проблеми суб'єктів господарювання у тяжких умовах війни. Однак, відкритим постає питання особливостей оцінювання фінансового стану компаній у

воєнних умовах на предмет вибору і застосування певних методів і математичних моделей з огляду на відсутність або обмеженість доступу до необхідної інформації, чому і присвячено нашу магістерську роботу.

Об'єктом дослідження є фінансовий стан компанії.

Предметом дослідження виступають методи та моделі оцінювання фінансового стану компанії в умовах війни.

Мета дослідження в кваліфікаційній магістерській роботі полягає у проведенні оцінювання фінансового стану компанії шляхом використання методології та інструментарію математичного моделювання. Для досягнення поставленої мети сформульовано та вирішено такі *завдання*:

- визначити поняття фінансового стану компанії та методiku його оцінювання;
- дослідити наявні методи та моделі оцінювання фінансового стану компанії, з'ясувати особливості кожного з них;
- виявити особливості аналізу фінансового стану компанії в умовах війни;
- провести аналіз предметної галузі та визначити місце ТОВ «Акваторія 2010» на ринку;
- надати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності ТОВ «Акваторія 2010»;
- здійснити економічний аналіз показників виробничої діяльності компанії ТОВ «Акваторія 2010» та оцінити її фінансовий стан у 2022 році;
- визначити ступінь ймовірності банкрутства компанії.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є системний підхід до аналізу економічних явищ і процесів, зокрема використано діалектичний метод пізнання та спостереження задля дослідження фінансової діяльності компанії, методи аналізу та узагальнення для розгляду поняття фінансового стану компанії, методи порівняння для аналізу моделей оцінювання фінансового стану, а також економіко-математичні та економіко-статистичні методи задля оцінювання показників і процесів, що аналізуються.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Отримані у ході дослідження результати можуть використовуватися компанією ТОВ «Акваторія 2010» для вдосконалення її фінансової діяльності та політики, зокрема, оцінювання фінансового стану компанії допомагає розробити і запровадити заходи, спрямовані на швидке відновлення ліквідності та платоспроможності, прибутковості, покращення фінансової стійкості компанії, підвищення ефективності виробництва в умовах війни. Описані в роботі методи і моделі оцінювання фінансового стану можуть використовуватися в різних компаніях, які орієнтуються на сучасні й перспективні механізми господарювання.

Інформаційною базою дослідження слугували теоретичні та науково-практичні дослідження вітчизняних науковців, офіційні статистичні матеріали, фінансова звітність компанії.

Апробація результатів дослідження. Проміжні результати даного дослідження були апробовані на XI Всеукраїнській науково-практичній конференції форумі молодих економістів-кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід», що проходила 24-25 листопада 2023 року у м. Львів, та викладені у тезах доповіді «Діагностика фінансового стану вітчизняних підприємств в умовах війни».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок, основний текст нараховує 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМПАНІЇ

1.1 Поняття фінансового стану компанії

Будь-який аналіз роботи компанії починається з оцінювання її фінансового стану з метою виявлення ймовірних проблем, адже забезпечення стабільності фінансового стану є передумовою успішного ведення господарства та одним з головних завдань його функціонування.

Як зазначає М. П. Денисенко [14], важливим інструментом в управлінні підприємством, а також базою для розробки фінансової політики є фінансовий аналіз суб'єкта господарювання. То що ж таке фінансовий стан?

Фінансовий стан слід розглядати як одну із найважливіших характеристик, що має забезпечувати економічну діяльність будь-якої компанії. Визначимо поняття фінансового стану з огляду на багаточисленні тлумачення цього терміну науковцями.

Автори словника Дем'яненко М.Я., Лузан Ю.Я. та інші, пропонують таке визначення поняття, згідно з яким фінансовий стан є комплексним поняттям, який, з одного боку, репрезентує якісну характеристику виробничої та фінансової діяльності компанії, а з іншого, є результатом реалізації його зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин. Автори також додають, що фінансовий стан визначається системою показників, які по-перше, мають відображати стан капіталу у ході його кругообігу, по-друге, виявляти спроможність економічного суб'єкта розраховуватися за своїми зобов'язаннями і, по-третє, забезпечувати ефективне фінансування його виробничої діяльності [13].

Схоже визначення дають автори «Фінансового словника» А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко, відповідно до якого фінансовий стан суб'єкта також

є сукупністю характеристик його фінансово-економічної діяльності, зокрема, наявність та забезпеченість фінансовими ресурсами, підтримання стабільності праці та життя підприємства, здійснення розрахунків з іншими економічними суб'єктами [16].

Подібне тлумачення пропонується і в навчальному посібнику М. Я. Коробова, де поняття фінансового стану визначається багатьма показниками щодо якості діяльності суб'єкта господарювання, а саме, забезпеченість підприємства необхідними фінансовими ресурсами, раціональність їх розміщення та своєчасні розрахунки з бізнес-партнерами [20].

У роботі А. Г. Семенова [41, с. 48] також наголошує на комплексності цього поняття, що відображає фінансову спроможність компанії, та є сукупністю показників, які характеризують різнобічні аспекти фінансово-господарської діяльності.

Як бачимо з визначень, більшість економістів і науковців підкреслюють комплексність цього терміну, наголошуючи на сукупності фінансових показників, що й становлять фінансовий стан компанії.

Окремо хотілося б зупинитися на тлумаченні фінансового стану компанії автором посібника з аналізу господарської діяльності Г. В. Савицькою як економічної категорії, що відображає стан фінансів в процесі їх кругообігу та фінансову спроможність на певний момент часу, а не будь-коли [37].

То ж ознайомившись з різними тлумаченнями поняття «фінансовий стан компанії» ми в своєму дослідженні під цим терміном розуміємо економічну категорію, яка надає якісну характеристику фінансової діяльності суб'єкта господарювання, і є комплексом ознак, що відображають:

- 1) стан забезпеченості компанії фінансовими ресурсами, які обумовлюють ефективну роботу компанії;
- 2) доцільність і раціональність розміщення фінансових ресурсів та ефективність їх використання;
- 3) фінансову спроможність погашення зобов'язань перед іншими підприємствами й державою на певний період часу;

4) платоспроможність і фінансова стійкість.

Сарапіна О. А. перераховує основні фактори економічної діяльності компанії, які дають змогу якомога краще визначити її фінансовий стан, а саме:

- прибутковість роботи компанії;
- оптимальний розподіл прибутку;
- наявність фінансових ресурсів, необхідних для організації економічної діяльності підприємства (виробництва та реалізації власної продукції);
- раціональне розміщення основних і оборотних засобів;
- ліквідність поточних активів [39].

Щодо показників, які беруться до уваги задля визначення фінансового стану компанії, то до таких варто віднести:

- показники ліквідності та платоспроможності;
- показники оцінювання фінансової стійкості;
- показники ділової активності;
- показники аналізу прибутковості [10].

Як зазначає М. П. Денисенко, «оптимізація фінансового стану є однією з головних умов успішного його розвитку в майбутньому періоді. Водночас кризовий фінансовий стан компанії свідчить про серйозну загрозу настання її банкрутства» [14].

За сучасних умов воєнного стану перед вітчизняними компаніями постає вкрай складне завдання ефективного та правильного керування фінансами, визначення раціональності структури капіталу щодо складу та джерел утворення, забезпечення оптимального співвідношення між власними та позиковими коштами [10, с. 220].

Характеризуючи фінансовий стан сьогодення, слід урахувати як внутрішні чинники (наявні економічні ресурси), так і зовнішні фактори, які можуть чинити значний вплив на фінансову та економічну ситуацію компанії, тобто постійно проводити діагностику фінансового стану. Метою діагностики є забезпечувати «виявлення, аналіз, ліквідацію та прогнозування проблем підприємства» аби уможливити вчасне прийняття управлінських рішень [44].

За останні два роки, на жаль, з огляду на нестабільну економічну ситуацію в умовах війни, багато підприємств та компаній України стають неплатоспроможними і банкрутують. З-поміж основних факторів, що призводять до цього, можна назвати такі:

- знищення або закриття підприємств та компаній в зоні бойових дій і на тимчасово окупованих територіях;
- закриття ринків збуту в зоні бойових дій і на тимчасово окупованих територіях;
- скорочення ринків збуту по всій території України та за кордоном;
- різке зниження купівельної спроможності споживачів;
- послаблення виробничих потужностей через руйнування інфраструктури, зокрема в енергетичній системі країни;
- зменшення доступу до джерел національних природних ресурсів (земельних, водних, корисних копалин);
- високі ціни на енергоносії;
- ускладнення логістики;
- мінування окремих територій країни;
- податкове навантаження;
- високі відсоткові ставки й обмеження кредитування промисловості та сільгоспвиробництва;
- зменшення частки внутрішнього та зовнішнього інвестування;
- зниження імпорту й експорту промислової продукції;
- обмеження введення у виробництво новітніх технологій;
- відтік працездатного населення тощо.

За таких умов компаніям слід шукати альтернативні методи, які б сприяли покращенню їх фінансового стану. Одним з таких методів є мобілізація власних резервів компанії. Пошук таких резервів можна здійснити у ході діагностики всіх складових фінансово-економічної діяльності, а отримані в результаті дані, їх аналіз і оцінка, допоможуть виявити основні шляхи, які стимулювали б вихід компанії з кризи, а відтак, покращення його фінансового стану.

Отже, під поняттям фінансового стану компанії ми в нашій роботі будемо розуміти комплексну економічну категорію, що надає якісну характеристику її фінансової діяльності та відображає: стан забезпеченості компанії фінансовими ресурсами, які обумовлюють ефективну роботу компанії; доцільність і раціональність розміщення фінансових ресурсів та ефективність їх використання; фінансову спроможність погашення зобов'язань перед іншими компаніями й державою на певний період часу; платоспроможність і фінансову стійкість.

У період кризи головне завдання компанії полягає у пристосуванні до економічної ситуації, що склалася, у вживанні заходів щодо виходу з кризи. Саме оцінювання фінансового стану компанії, що проводиться за результатами фінансового аналізу за певний період, допомагає встановити поточну ситуацію в компанії та виступає головним знаряддям розробки та прийняття певних управлінських рішень, спрямованих на підвищення фінансової стійкості, зміцнення та стабільність бізнесу, вихід з кризової ситуації тощо.

1.2 Мета та сутність оцінювання фінансового стану компанії

Основною метою будь-якої компанії є її економічна стабільність і, звичайно, отримання прибутків. За складних умов, в яких перебувають сьогодні вітчизняні компанії, дослідження їх фінансового стану та встановлення шляхів його удосконалення набуває особливої ваги. Аналіз фінансового стану компанії та його оцінювання є необхідним для визначення ефективності її роботи, і постає необхідним елементом управління компанією, виявлення перспектив її розвитку й обґрунтування господарських рішень.

Як зазначає Ковалевська А.В., потреба такого аналізу пояснюється, насамперед, неспроможністю компанії правильно оцінити свій фінансовий стан, що в майбутньому призводить до серйозних перешкод її діяльності [19].

А автор підручника з фінансів підприємств, Слав'юк Р.А. уточнює, що оцінка фінансово-господарської діяльності компанії здійснюється аби виявити ймовірні негативні для її фінансового стану тенденції [42]. Саме на основі результатів оцінювання має формуватися фінансова політика компанії, своєчасно розроблятися та впроваджуватися заходи та механізми, які постають необхідними для поліпшення фінансового стану, відновлення платоспроможності та прибутковості.

В умовах нестабільної і кризової ситуації, яким є зокрема воєнний стан, оцінювання фінансового стану компанії допомагає розробити і запровадити заходи, спрямовані на швидке відновлення платоспроможності, встановлення фінансової стійкості підприємства, здатність компанії продовжувати свою діяльність з метою прибутковості і зростання виробничого потенціалу [22].

Автори підручника з фінансового аналізу наголошують, що оцінювання фінансового стану підприємства забезпечує достовірне встановлення поточного фінансового обліку та звітності, передбачення закономірностей і можливостей діяльності підприємства, а відтак вирішує низку завдань, а саме:

- оцінювання рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- визначення ефективності використання капіталу підприємства та спроможності забезпечення його власними оборотними коштами;
- оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства;
- визначення конкурентоспроможності підприємства;
- дослідження ефективності використання фінансових ресурсів;
- аналіз майнового стану підприємства і його автономності [48].

М. М. Шестерняк відмічає, що головними аспектами оцінювання фінансового стану компанії, окрім вже зазначеного – ефективності фінансової діяльності, що дозволяє встановити рівень дієвості управління фінансовими ресурсами та їх використання – постають: кредитоспроможність як один із факторів привернення інвесторів; визначення рівня ризиків, управління якими забезпечує стійкий розвиток підприємства та мінімізує фінансові втрати; планування і стратегія; розподіл прибутку, що уможливорює ухвалення питання розвитку та

інвестицій; тенденції і розвиток, а саме визначення пріоритетних шляхів подальшого розвитку [51].

Основними показниками оцінювання фінансового стану компанії вважаються фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність.

Фінансова стійкість окреслює такий стан ресурсів, коли компанія спроможна ефективно їх використовувати, а відтак здійснювати безперебійне виробництво та реалізацію продукції, спрямовувати витрати на розширення й оновлення виробництва.

Отже, фінансова стійкість компанії виступає однією з першорядних умов функціонування, розвитку й забезпечення конкурентоспроможності підприємства [50]. Багато економістів привертають увагу до того, що саме фінансова стійкість визначає здатність компанії залишатися у працездатному стані, досягати запланованих результатів попри вплив зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів [6].

Фінансова стійкість гарантує існування та стабільне функціонування компанії, її аналіз дає можливість оцінити якість управління власними та позиковими коштами протягом певного періоду. Важливо враховувати, що чим більше в компанії власних коштів, тим вище її фінансова стійкість.

Необхідною частиною аналізу фінансового стану компанії є оцінювання її майнового потенціалу, адже раціональність формування майна, правильність вибору джерел формування та ефективність управління обумовлюють не лише фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання, але і його фінансову стійкість [32].

Комплексний аналіз на основі показників ліквідності та платоспроможності дозволяє підприємствам всебічно дослідити й оцінити стан та потребу у грошових коштах, ступінь близькості компанії до банкрутства, своєчасно впровадити систему заходів щодо фінансового оздоровлення, а також прогнозувати фінансову стратегію в умовах економічної нестабільності. Як зазначає Власюк Н. І., показники ліквідності виступають однією з вагомих властивостей фінансового стану та

допомагають прогнозувати його зміну в короткій і довгостроковій перспективах [8, с. 351].

Загальний алгоритм оцінювання фінансового стану компанії полягає у послідовному виконанні певних етапів, які дозволять оцінити результати його фінансово-економічної діяльності. Пропонуються такі основні етапи здійснення аналізу фінансового стану підприємства [12]:

I. Організаційний.

II. Розрахунковий.

III. Заключний.

Зміст кожного етапу визначається метою аналізу. Організаційний етап передбачає підготовку інформаційної бази, що дозволить побудувати аналітичний баланс, та вибір методики й напрямків проведення аналізу.

На другому етапі здійснюється розрахунок і аналіз показників, які характеризують фінансовий стан компанії – ліквідність і платоспроможність, фінансову стійкість, рентабельність і оборотність – за допомоги методів, обраних на організаційному етапі. Методологія базується на проведенні чотирьох видів аналізу: експрес, поглибленого, факторного і прогнозування.

Експрес-аналіз передбачає оцінювання умов роботи компанії за даний період, виявлення головних тенденцій щодо показників його діяльності та якісних змін майнового і фінансового станів. До уваги беруться окремі статті балансу підприємства, що використовуються для розрахунку незалежних змінних. Висновок, яким завершується експрес-аналіз вказує на доцільність чи недоцільність поглибленого аналізу [33].

Об'єктом дослідження поглибленого аналізу є фінансова звітність компанії. Аналіз проводиться за допомогою розрахунку системи фінансових коефіцієнтів платоспроможності, ліквідності та ділової активності, порівняння їх із нормативними або з середніми по галузі. У висновку надається загальна оцінка фінансового стану компанії.

Метою факторного аналізу є діагностика банкрутства компанії, під час якого проводиться оцінювання показників господарської діяльності за попередній та

поточний роки, виявляються чинники впливу на кінцеві результати роботи підприємства, приймаються рішення щодо платоспроможності підприємства [7]. Для проведення даного аналізу використовуються різні математичні моделі (наприклад, моделі Чессера, Ліса, Таффлера, індекс Альтмана) задля формування узагальненого показника фінансового стану компанії, його інтегральної оцінки.

Необхідність дослідження впливу різних ризиків на функціонування компанії, вживання відповідних заходів щодо їх запобігання зумовлює необхідність четвертого виду аналізу – прогнозування, під яким розуміється передбачення надходжень і розміщення фінансових ресурсів, застосовуючи наукові методи пізнання. Прогнозування є одним з головних показників, що має сприяти ефективності прийняття управлінських рішень.

Заключний етап є узагальненням та систематизацією результатів аналізу, кінцева мета якого полягає у розробленні за необхідності програми фінансового оздоровлення підприємства [12].

Отже, фінансовий стан компанії потребує систематичного й усебічного оцінювання з використанням різних методів і прийомів аналізу. Аналіз є складовою аналітичного економічного дослідження, яке встановлює стан, зміни й динаміку фінансових показників задля прийняття ефективних управлінських рішень з метою забезпечити стійкий фінансовий стан і стабільну економічну діяльність суб'єкта господарювання [35].

Оцінювання фінансового стану допомагає встановити поточну ситуацію в компанії й постає головним знаряддям розробки та прийняття певних управлінських рішень, що сприяють оздоровленню, зміцненню та стабільності бізнеса, а також його визнанню на ринку.

Варто нагадати, що оцінювання фінансового стану повинно бути чітким і зрозумілим, аргументованим й об'єктивним, що вимагає використання ефективних інструментів і належних математичних методів і моделей, які б дозволили провести оцінювання фінансового стану, мінімізувавши часові та грошові витрати.

1.3 Моделі та методи оцінювання фінансового стану компанії

Як зазначають у своїй монографії Азарова А. О. та Рузакова О. В., здатність виконувати ефективне управління фінансовим станом зумовлюється не лише метою його проведення, а й доцільністю застосування того чи іншого методу оцінювання, його «адаптації до сучасного етапу і цілей розвитку, а також вимог, що висувуються зовнішніми суб'єктами господарювання, інвестиційним і податковим середовищем» [1, с. 17].

Під методом аналізу розуміється система аналітичних прийомів і способів, що уможливають комплексну характеристику фінансового стану підприємства, ураховуючи внутрішні зв'язки і взаємозалежності, та надання відповідних рекомендацій щодо його покращення [19, с. 164].

Як вже зазначалося, в процесі дослідження фінансового стану можуть використовуватися різноманітні прийоми, методи та моделі аналізу, вибір та кількість яких залежатиме від конкретної мети аналізу та визначатиметься його завданнями в кожному окремому випадку. Так, одні фахівці дотримуються думки щодо використання єдиного інтегрального показника, тоді як інші, вказуючи на неефективність останніх, рекомендують уживати систему показників [36]. Розглянемо найпоширеніші методи та моделі.

На сьогодні для оцінювання фінансового стану найбільш розповсюдженими є кількісні та якісні методи. З-поміж якісних варто назвати «дерево рішень», метод експертних оцінок, графічний та порівняльний. Якісні методи передбачають різні варіанти розвитку подій, що пов'язуються з встановленням стійкості компанії, її внутрішнім та зовнішнім середовищем [18]. Головна перевага якісних методів полягає у можливості виокремлювати та досліджувати одночасно сукупність ймовірних розвитку подій.

Щодо кількісних, то більш уживаними є інтегральний метод, рейтинговий, коефіцієнтний аналіз, кореляційно-регресійний, часові ряди тощо. Використання кількісних методів для визначення рівня фінансової стійкості компанії дозволяє

встановити найоптимальніші рішення за допомоги обробки великої кількості інформації. Головними перевагами таких методів вважаються високий ступінь формалізації процесу їх застосування та об'єктивність прийняття рішень. Їх головним недоліком є необхідність у широкій інформаційній базі (репрезентативна вибірка даних) [15].

У ситуаціях, коли існує певна складність у дослідженні проблеми через її новизну, відсутність або недостатність необхідної інформації, використовується якісний метод експертних оцінок. Одним з його різновидів є «дерево рішень», який допомагає проаналізувати певну проблему шляхом побудови «дерева рішень». Його гілками виступають різні варіанти вибору ситуації, розгалуженнями є можливі результати дій, до кожного з яких приписана ймовірність його виникнення [15]. Головною перевагою цього методу є те, що він уможлиблює забезпечення більш структурованого та наочного уявлення шляхів щодо вирішення комплексної проблеми, яка виникає в компанії.

Щодо порівняльного аналізу, то він може бути як внутрішньогосподарським, коли здійснюється аналіз окремих показників самої компанії та її філій, а також міжгосподарським, при якому порівнюються показники даної організації з показниками конкурентів або з показниками в даній галузі. Основу цього методу становить метод евклідових відстаней, який бере до уваги не лише абсолютні показники кожного підприємства, але і міру їх наближення до показників еталонного підприємства [11].

Графічний метод, наприклад, є зручним для його застосування керівництвом на практиці задля полегшення, завдяки візуальному порівнянню показників фінансової стійкості підприємства, прийняття управлінських рішень [27].

Найвідомішими та найбільш уживаними кількісними методами аналізу фінансового стану компанії можна назвати вертикальний, горизонтальний і коефіцієнтний [5].

При вертикальному (структурному) аналізі здійснюються розрахунки структури активів та пасивів, визначається вплив кожних позицій балансу на фінансовий результат.

Горизонтальний (часовий) аналіз порівнює кожен позицію балансу з попереднім періодом і передбачає розрахунок й оцінку абсолютних та відносних темпів зростання [40].

Задля об'єктивного оцінювання фінансового стану компанії методика горизонтального та вертикального аналізу виявляється недостатньою [31]. Тому для всебічного та більш детального оцінювання горизонтальний та вертикальний аналізи доповнюються коефіцієнтним методом, який полягає у обчисленні системи коефіцієнтів – показників, що окреслюють діяльність підприємства з урахуванням внутрішнього та зовнішнього впливу середовища на фінансовий стан. Він здійснюється на основі даних статистичної фінансової звітності [24].

Слід зазначити, що сукупність коефіцієнтів, що використовуються в методі, є здебільшого уніфікованою, однак кількість показників може коливатися в залежності від мети аналізу. Так, найбільш розповсюдженими є коефіцієнти ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, оборотності активів, прибутковості компанії тощо.

Оцінювання фінансової стійкості можна здійснювати і за допомогою таких математично-статистичних методів, як дискримінантного факторного аналізу, нелінійного оцінювання угруповань, економіко-математичного та імітаційного моделювання тощо. З-поміж них найбільш поширеними варто назвати кореляційний та регресійний аналізи, метою яких є вивчення рядів необхідних елементів, ґрунтуючись на вибіркових даних статистичної залежності. Як зауважує Ю.А. Харченко у своїй статті [49], перевагою такого методу слід вважати його здатність виявляти залежність між показниками, що аналізуються, в кількісному вираженні, тоді як головним недоліком виявляється складність у підборі достовірної репрезентативної вибірки.

Розповсюдженим методом оцінювання фінансового стану компанії є також інтегральний метод, тобто розрахунок інтегрального показника на основі узагальнених показників платоспроможності, якості активів, фінансової незалежності тощо. Цей метод доцільно використовувати, коли існує необхідність вимірювання якимось одним показником аби отримати одну кількісну

характеристику фінансового стану компанії. За потреби, інтегральний показник можна доповнити будь-якою кількістю коефіцієнтів.

Для оцінювання фінансового стану компанії, зокрема, її фінансової стійкості можна проводити порівняльний аналіз сукупності компаній з використанням рейтингових методів. У такий спосіб перевіряється співвідношення отриманих результатів оптимальним показникам, чиї значення сприятимуть покращенню рівня фінансової стійкості компанії. За допомоги рейтингової оцінки можна максимально стисло виявити справжнє становище суб'єктів господарювання, порівнюючи їх фінансові стани незалежно від галузі, місця розташування, розміру тощо. Проте, попри значні переваги цього методу, рейтингова оцінка має низку недоліків. Зокрема, вона не дає відповіді на дуже важливе питання, чому підприємство опинилося в кризовій ситуації. Окрім того, вона не враховує різну вагу окремих показників, що впливають на загальний інтегральний показник фінансового стану [46].

Оцінювання фінансового стану компанії можна проводити й з використанням зарубіжних методик, зокрема, математичних моделей банкрутства Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера тощо. Завдяки багатофакторному дискримінантному аналізу можна побудувати функцію, що відображатиме взаємозв'язок між зміною кількісних та якісних характеристик. Статистичні моделі визначення ймовірності банкрутства мають низку переваг. Зокрема, як зазначає Т. Г. Рзаєва [36], ці моделі включають велику кількість показників, що дозволяє отримати результати з високою точністю; надають можливість не лише прогнозувати ймовірність банкрутства, але й оцінити ступінь ризику; інформація, що використовується при розрахунках, міститься у формах звітності, а відтак, є доступною.

Отже, аби оцінити фінансовий стан компанії, можна використовувати різні методи, прийоми та моделі аналізу. Їх кількість, доцільність і широта вживання зумовлюється поставленою метою та завданнями з позицій кожної окремої компанії. При виборі методів оцінювання фінансового стану компанії слід брати до уваги їх основні переваги і ймовірні недоліки.

На останок слід зауважити, що моделювання показників компанії в умовах ризику, зокрема, в умовах війни, є ключовим знаряддям управління задля забезпечення стійкості та стабільності фінансових результатів. Цей підхід уможлиблює здійснення аналізу і прогнозування ймовірних наслідків, а також обрання обґрунтованих рішень, які б зменшували вплив ризиків на діяльність компанії.

1.4 Особливості оцінювання фінансового стану компанії в умовах воєнного стану

Для українських підприємців війна стала надскладним випробуванням, яке розкрило вразливість бізнесу, але водночас виявило і його сильні сторони. Перше півріччя повномасштабного вторгнення з боку росії було шоковим для всієї української економіки: активні бойові дії майже по всій території, окупація, руйнування виробничих потужностей, інфраструктури, логістики, відтік працездатного населення тощо. Однак потроху українські компанії почали оговтуватися. Для них минулий рік став роком, коли вони отримали важливий досвід стійкості та адаптації до змін, проявили гнучкість і винахідливість, переглядаючи свої бізнес-моделі. Попри нестабільність внутрішнього ринку, все ще обмежену адаптацію до воєнних реалій, сьогодні бізнес вже налаштований і готується до активного відновлення [52].

За сучасних умов воєнного стану важливим постає процес управління компанією, спрямований на виявлення можливих шляхів підвищення ефективності економічної діяльності підприємства й окреслення перспектив його подальшого зростання. В нових складних реаліях ефективне управління компанією відіграє ключову роль у здійсненні антикризових заходів. За таких умов керівники повинні бути готові до неочікуваних змін у внутрішньому та зовнішньому оточенні, аби, за

необхідності, швидко вживати заходів для мінімізації впливу кризових явищ на підприємство.

Саме за непередбачуваних обставин, якими сьогодні є війна та її наслідки, підвищується вагомість аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання й оцінки впливу війни на сферу виробництва і місцевий ринок для прийняття відповідних антикризових рішень. Ініціативне впровадження останніх антикризових заходів має гарантувати компанії уникнення подальшого загострення кризового стану. Відтак, спроможність керівництва компанії вірно й ефективно реагувати на кризові виклики відіграє вирішальну роль у його функціонуванні за умов воєнного стану.

Аналіз фінансового стану здійснюється, зазвичай, на основі дослідження фінансової звітності суб'єкта підприємництва. За умов звичайної діяльності компанії до уваги береться її:

- 1) майновий стан;
- 2) фінансова стійкість;
- 3) ліквідність і платоспроможність;
- 4) ділова активність;
- 5) фінансові результати та рентабельність [21].

Як зазначають у своїй роботі Костенко Ю., Короленко О. та Гузь М. [21], ці складові аналізу залишатимуться незмінними і в умовах війни, проте їх тлумачення може змінюватися через кардинальні переміни, що зазнала компанія.

За підсумками 2020 р., згідно з оцінкою експертів проєкту «росія заплатить» Київської школи економіки, принаймні 109 великих та середніх підприємств зазнали прямих збитків через повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р. Загальна сума втрат підприємств, включаючи державні та приватні компанії, становить \$13 млрд, з яких \$9 млрд припадають на великі та середні підприємства. Загальні непрямі втрати склали \$33,1 млрд. Необхідна сума для відновлення підприємств становить \$24,9 млрд. [54]. Окрім того, нагальною проблемою сьогодення лишається безпековий стан і життя співробітників, що також потребує додаткових витрат.

Повертаючись до аналізу фінансового стану компанії, слід зазначити, що в умовах війни головним показником, що береться до уваги при оцінюванні майнового стану підприємства, є сума господарських коштів, наявна у розпорядженні компанії, а також коефіцієнти зношування, оновлення та реальної вартості основних засобів [3]. Ці дані свідчать про стан і результативність у формуванні активів компанії, переважно виробничих, і дозволяють оцінити постійність політики управління основними засобами.

Щодо аналізу фінансової стійкості, то він формується на основі балансу компанії, що відображає структуру джерел фінансування ресурсів і рівень фінансової стійкості й незалежності від зовнішніх фінансових ресурсів. Під час аналізу головна увага приділяється типу фінансової стійкості, яка базується на трикомпонентному показнику, враховуючи порівняння запасів і джерел витрат на їх формування. Це порівняння дозволяє зробити висновок щодо характеру фінансової стійкості: абсолютна фінансова стійкість, нормальний стійкий стан, нестійкий або кризовий фінансовий стан [30, с. 367].

До уваги найчастіше беруться відносні показники, за якими розраховують такі коефіцієнти як:

- фінансова автономія;
- концентрація позикового капіталу;
- наявність власних і залучених коштів;
- забезпеченість власними оборотними ресурсами;
- фінансова стійкість;
- рухливість власного капіталу [23, с. 177].

Умови війни створюють труднощі у залученні коштів для компаній, що призвело до переходу останніх на самофінансування та відмову від товарних кредитів. Це зумовлює зростання відповідних показників поза нормативами [21]. Одним із можливих заходів для виправлення цієї ситуації є отримання пільгових кредитів. За даними Міністерства фінансів за період воєнних дій український бізнес отримав понад 57 млрд грн безвідсоткових на період війни кредитів за державною програмою «5-7-9» [43]. Крім того, Кабмін прийняв рішення від 14.10.2022 року,

яке надає мікро-, малому та середньому бізнесу фінансову підтримку від держави для відновлення частково або повністю зруйнованих виробничих потужностей [34].

Наступною важливою складовою аналізу фінансового стану є показники ліквідності та платоспроможності. Перший етап аналізу ліквідності передбачає вивчення та оцінювання балансу компанії на основі групування статей активу (в залежності від рівня їх ліквідності) і пасиву балансу (з урахуванням термінів їх погашення) на чотири категорії. Загальні показники ліквідності та платоспроможності дозволяють оцінити здатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання [14, с. 55]. Найбільш уживаними коефіцієнтами є покриття (загальна ліквідність), швидка (проміжна) ліквідність, абсолютна ліквідність, співвідношення між поточними дебіторськими та кредиторськими заборгованостями.

У період війни компанії стикнулися з проблемою ліквідності, а саме нестачею грошових коштів, що призвело до порушення нормативних вимог. Адаптація підприємств до сучасних умов сприяла частковому відновленню діяльності, проте змусила кардинально змінити стратегію щодо управління ліквідністю [21].

Вивчення ділової активності компанії дозволяє оцінити результативність його основної діяльності, а саме швидкість обороту фінансових ресурсів. Дослідженню підлягають рівні та динаміка показників оборотності шляхом розрахунків відносних коефіцієнтів оборотності для активів, оборотних активів, дебіторської та кредиторської заборгованостей, запасів, а також обернених показників, що вказують на тривалість одного обороту. За сучасних умов зменшення обсягів продажу через обмеження в логістиці, транспортуванні, скорочення або втрату клієнтів і замовлень, спостерігаємо уповільнення оборотності. Натомість, посилення ділової активності, передусім, обумовлюється здатністю компанії розробляти нові стратегії збуту, ефективно використовувати наявні ресурси, розширювати асортимент продукції тощо [21].

Нарешті, аналіз фінансових результатів в умовах воєнного стану є, на думку О. Стащук і Н. Жигар, найбільш актуальним. Як зазначають науковці в своїй статті,

прибуток, як результат і ціль діяльності будь-якої фірми, є фінансовим показником узагальнення діяльності підприємства, ефективність якої обумовлюється величиною отриманого прибутку [45, с. 13]. З іншого боку, наявність прибутку є передумовою для сплати податку, як одного з головних джерел надходжень до Держбюджету України [4].

Однак, важливішими є показники рентабельності, які допомагають встановити ефективність вкладення коштів у підприємство та доцільність їх використання. З-поміж цих показників враховуються коефіцієнти рентабельності або прибутковості активів, сукупного капіталу, власного капіталу, продукції; валова, операційна та чиста рентабельність продажів тощо [30, с. 368]. В складних воєнних умовах зазначені коефіцієнти рентабельності є вельми важливими, адже саме на них потрібно звернути увагу в процесі економічної діяльності за умови збереження персоналу та фінансової стійкості. Допустимою розглядається і праця на межі беззбитковості для компаній, що вкладають свої прибутки в допомогу ЗСУ [21].

Отже, з огляду на зазначене, можна зауважити, що війна вносить свої корективи і розставляє пріоритети в оцінюванні фінансового стану вітчизняних компаній. Оцінювання фінансового стану, особливо за кризових умов, в яких перебуває сьогодні українська економіка, допомагає підприємцям докладно планувати їхню фінансову діяльність. У період воєнних дій особливо важливим постає точний фінансовий план, який ураховував би збитки, можливе зростання ціни на енергію, сировину, інші ресурси, передбачав би можливі шляхи збереження ресурсів [3].

Першочерговим завданням є визначити пріоритети та розробити план доходів і витрат, а також переглянути можливості щодо розширення існуючих і розгортання нових ринків збуту, як на місцевому рівні, так і за його межами, що допоможе уникнути залежності компанії від одного регіону або втрати ринку в разі непередбачуваних обставин через воєнні дії.

Необхідно оцінити всі можливі способи щодо зменшення витрат, а саме, удосконалити й оптимізувати виробничі процеси, підвищити енергоефективність,

використовуючи, зокрема, відновлювальні джерела енергії тощо. Важливим також є перегляд контрактів із постачальниками з метою отримання більш вигідних умов.

Також компанія повинна досліджувати можливу нагоду аби отримувати фінансування чи залучати додаткові інвестиції, що уможливить отримання кредитів, співпрацю з інвестиційними фондами, спільні проєкти з різними партнерами тощо. Слід підшукувати потенційних інвесторів та вивчати їх можливий інтерес за воєнних умов [29]. Наприклад, можна збільшити експортування продукції в закордонні регіони, що є нашими сусідами: Польща, Молдова, Угорщина, Словаччина, Румунія, зміцнюючи тим самим своє позиціонування на Європейському ринку. Крім того, можна шукати перспективи співпраці з іншими підприємцями цієї ж галузі, що забезпечить і розширить доступ до ринків збуту, ресурсів тощо.

Надважливим аспектом фінансової стабільності компанії в умовах війни є його запаси, адже оптимальна їх кількість дозволяє уникнути надмірного складування, зайвих витрат (у тому числі транспортних) та унеможлиблює ймовірні затримки постачання.

Також важливим кроком є розроблення плану управління ризиками з огляду на можливі збитки від воєнних дій, наприклад, страхування підприємства [38]. Істотним є відслідковування ринкових тенденцій та аналіз змін в певній галузі через війну, виявлення плюсів у конкурентів, а також пошук шляхів адаптації до нових умов.

І на останок, хочеться відмітити дуже істотний момент в кризових умовах війни, це – комунікація. Комунікація зі стейкхолдерами: клієнтами, партнерами, постачальниками тощо, а також персоналом. Необхідно регулярно їх інформувати щодо діяльності компанії, його фінансового стану, ймовірних труднощів і ризиків. Важливим є надання підтримки персоналу та впровадження заходів щодо його безпеки.

Отже, в умовах війни, здійснення оцінювання фінансового стану компанії набуває певних особливостей з огляду на відсутність або обмеженість доступу до інформації. За таких обставин підприємцям слід підбирати та використовувати такі

економіко-математичні моделі, які б уможливлювали швидке отримання даних щодо фінансового стану, навіть в умовах лімітованої кількості показників.

За таких умов компаніям слід шукати альтернативні способи покращення їх фінансового стану. Одним з таких способів може бути мобілізація власних резервів компанії. Пошук таких резервів можна здійснити у ході діагностики всіх складових фінансово-економічної діяльності, а отримані в результаті дані, їх аналіз і оцінка, допоможуть виявити основні шляхи, які стимулювали б вихід компанії з кризи, а відтак, покращення його фінансового стану.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ ТА МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

2.1 Аналіз предметної галузі дослідження: ринок геологічних і геодезичних послуг

Галузь геології та геодезії є вкрай важливою в народному господарстві України і в економіці, зокрема, з огляду на послуги, що нею надаються. Насамперед, це геологічні та геодезичні послуги аналізу землі, її форми, ґрунтів і надр. Такі послуги надаються при зведенні будівель, будівництві доріг, магістралей, мостів, гідротехнічних і підземних споруд, розмітці територій, пошуку корисних копалин, складанні карт місцевості тощо.

Основними споживачами ринку послуг у галузі геології та геодезії є:

- будівельні компанії, які замовляють інженерно-геологічні та геодезичні дослідження ділянок для будівництва та інші супутні послуги;
- гірничодобувні підприємства, що потребують досліджень родовищ корисних копалин і розробки планів їх видобутку;
- екологічні служби, що послуговуються оцінкою впливу на навколишнє середовище з боку будівельних та промислових проектів;
- державні служби, зокрема, управління земельними ресурсами, які забезпечуються інформаційною підтримкою тощо [55].

З початком повномасштабної війни в Україні ринок послуг геології та геодезії зазнав негативного впливу. У першу чергу, окупація частини території призвела до скорочення розмірів ринку. Обсяг виконуваних робіт значно зменшився на прифронтових територіях через значний ризик активних бойових дій. Крім того, відбулася релокація ринку послуг в західні регіони України, що обумовлюється зміщенням географії будівництва.

Окрім зменшення обсягів споживання, діяльність операторів на ринку послуг у галузі одночасно відчула вплив і таких негативних факторів як: девальвація національної валюти, що обумовило зростання ціни на нове обладнання, особливо, іноземного виробництва, та комплектації для його ремонту; підвищення вартості палива, яке призвело до здорожчення собівартості послуг при роботі на віддалених ділянках і транспортуванні обладнання.

Однак, вже в другій половині – кінці 2022 року попит на послуги в сфері геології та геодезії починає зростати. Так, на захід України вже переїхали та активізували свою діяльність близько 800 компаній, ще більше сотні наразі знаходяться у процесі відкриття своїх потужностей.

Оскільки з початком війни елеваторні комплекси зазнали значних руйнувань по всій країні, будуються склади та елеватори для зернових на європейських кордонах західної України, що паралельно призводить до переорієнтації логістики зернових експортних коридорів [55]. А відтак, розширення та покращення логістичної інфраструктури стають стимулом до попиту на геологічні та геодезичні послуги. Додатково для галузі з'явилася робота у вигляді нових геодезичних досліджень для відновлення, ремонту та будівництва доріг, мостів та інших інфраструктурних об'єктів.

Окрім того, у 2022 році, переважна більшість портів припинила свою роботу через обстріли та близькість до зони бойових дій, що зумовило переорієнтацію морських перевезень на порти Одеської області, які розташовані в гирлі річки Дунай. Посилення роботи цих терміналів також вимагає геологічних та геодезичних послуг.

Нарешті, слід зазначити, що технічний прогрес, зокрема використання новітніх технологій точного позиціонування, таких як GPS, LIDAR та сканування дронами, стає позитивним чинником для розвитку галузі. Ці технології сприяють полегшенню та прискоренню процесів геоінформатики, яка обіймає різні наукові напрямки, пов'язані з дослідженням простору як цілісної системи, а також його властивостями, методами відображення та автоматизованою обробкою інформації

за допомогою електронних обчислювальних машин. Це, в свою чергу, дозволяє надавати більш точні та високоякісні геологічні та геодезичні послуги.

Розглянемо більш вузьке, локальне значення цієї галузі. Зі зростанням популярності на ринку України з'являється все більше нових геологічних організацій та компаній в якості виконавців геологічних і геодезичних послуг. Одні спеціалізуються виключно на геологічних послугах, інші розширюють свою сферу діяльності, включаючи в свій перелік робіт дослідження земельних надр, ґрунтів, порід тощо [9].

Варто зазначити, що справжні фахівці в цій галузі розпочали свою діяльність задовго до зростання популярності геології серед широкого населення. Ці фірми виступали піонерами у проведенні подібних робіт, пояснюючи їх важливість та механізм виконання.

Геологічні компанії, які спеціалізуються на інженерно-геологічних дослідженнях для будівництва, намагаються охопити широкий спектр процесів, пов'язаних з вивченням території. Головний фокус діяльності цих компаній – приватне будівництво. Зазвичай, їх робота включає буріння свердловини та аналіз проб ґрунтових порід і води.

Великі компанії стараються уникати залучення сторонньої допомоги, створюючи власні спеціалізовані лабораторії. Це і знижує вартість для клієнтів, і гарантує оперативність робіт. Крім того, проведення аналізів можливо прямо на місці дослідження за допомогою пересувних лабораторій з використанням передового обладнання задля отримання максимальної точності [9].

Отже, галузь геології та геодезії є вкрай важливою в економіці України, адже її послуги надаються при зведенні будівель, будівництві доріг, магістралей, мостів, гідротехнічних і підземних споруд, пошуку корисних копалин тощо. Геологічні та геодезичні послуги відіграють важливу роль у сучасному суспільстві з огляду на ключову роль у забезпеченні стійкого розвитку, безпеки та оптимального використання ресурсів у різних сферах людської діяльності та економіці. Аналіз ринку в галузі геологічних та геодезичних послуг вказує на його залежність від різних факторів, таких як стан ринків-споживачів цих послуг (будівельних і

гірничодобувних компаній, державних та екологічних служб), рівень інфляції та курс іноземних валют, а також розвиток технологій. Зростання обсягів будівельних робіт, логістики тощо обумовлює збільшення попиту на ринку геологічних та геодезичних послуг.

2.2 Аналіз діяльності ТОВ «Акваторія 2010» та його місце на ринку в галузі геологічних і геодезичних послуг

2.2.1 Загальна характеристика діяльності компанії

Компанія, що досліджується, а саме, «Акваторія 2010», яка за організаційно-правовою формою є товариством з обмеженою відповідальністю, та позиціонує себе як інженерно-геологічна компанія, що представлена на ринку в даній галузі з 2007 року [2].

Розмір статутного капіталу становить 42 000,00 грн.

За КВЕД, основним видом діяльності є:

- 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування,

а також супутніми:

- 43.12 Підготовчі роботи на будівельному майданчику;
- 43.13 Розвідувальне буріння;
- 43.21 Електромонтажні роботи;
- 43.29 Інші будівельно-монтажні роботи;
- 43.39 Інші роботи із завершення будівництва;
- 43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи;
- 71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах;

- 35.11 Виробництво електроенергії;
- 42.21 Будівництво трубопроводів;
- 82.19 Фотокопіювання, підготування документів та інша спеціалізована допоміжна офісна діяльність;
- 09.10 Надання допоміжних послуг у сфері добування нафти та природного газу;
- 32.12 Виробництво ювелірних і подібних виробів;
- 09.90 Надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів;
- 33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування;
- 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами;
- 46.12 Діяльність посередників у торгівлі паливом, рудами, металами та промисловими хімічними речовинами.

Топ-4 замовників послуг компанії «Акваторія 2010» за останні два роки, окрім приватних домоволодінь, є такі державні та комунальні підприємства й організації, як:

- Київське комунальне об'єднання зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста «Київзеленбуд»;
- Інститут відновлюваної енергетики Національної Академії наук України;
- Київський обласний центр соціально-психологічної допомоги;
- Київський Палац дітей та юнацтва.

Обсяг продажів компанією за неповний 2023 рік становить в сумі 971 375 грн, тоді як за 2022 рік становив 47 970 грн, з чого можна зробити висновок про затребуваність послуг буріння, геології та геодезії на ринку, попри воєнний стан, що діє на території нашої країни.

Зростає й географія послуг компанії. Почавши працювати у Києві та Київській області, на сьогоднішній день компанія обслуговує і багато інших областей країни, такі як Вінницька, Черкаська, Чернігівська, Полтавська, Сумська, Житомирська тощо. До того ж, варто відмітити, що компанія отримала чисельні нагороди впродовж останніх років.

Як уже зазначалося, основними напрямками роботи компанії є геологія, геодезія та буріння. Однак фірма не стоїть на місці і доповнила свій перелік послуг новими, а саме: монтаж опалення та каналізації, зокрема буріння й обслуговування глибинних свердловин під геотермальні контури (рис. 2.1).

Компанія виокремлюється на ринку подібних послуг завдяки своєму багаторічному досвіду та знанням, які вона вкладає у створення власних методик буріння, ефективність яких неодноразово підтверджується на практиці. Замовниками послуг ТОВ «Акваторія 2010» є як приватні, так і бізнесові й державні структури.

Як бачимо, компанія пропонує великий спектр послуг, з-поміж яких, на нашу думку, окремо заслуговує на увагу монтаж геотермальних теплових насосів, як одного з альтернативних видів енергії, використання яких на сьогодні є вкрай актуальним і необхідним для всіх суб'єктів господарювання.

Альтернативна енергетика активно розвивається в усьому світі, надаючи можливість не лише економити вичерпні природні ресурси, такі як газ, нафта й вугілля, але й дбати про навколишнє середовище, використовуючи доступні, економічно вигідніші відновлювальні джерела енергії.

На сьогоднішній день альтернативне опалення також доступне і в Україні. Завдяки сучасним технологіям можливо використовувати альтернативну енергію для опалення будинків, встановлюючи необхідне обладнання без залежності від високих цін енергоносіїв, місця розташування та розмірів об'єкта.

2.2.2 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності компанії

Для здійснення аналізу фінансово-економічної діяльності компанії «Акваторія 2010» скористаємося фінансовою звітністю компанії за 2020-2022 роки, представленою в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники фінансової звітності ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки, грн

Показник	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2877400	6677200	3004300	3799800	132,06	3672900	-55
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2665100	3377900	2583300	712800	26,75	794600	-23,52
Інші операційні доходи	0	0	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	194900	3261000	401700	3066100	1573,17	2859300	-87,68
Інші доходи	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	0	0	0	0	0	0	0
Разом доходи	2877400	6677200	3004300	3799800	132,06	3672900	-55
Разом витрати	2860000	6638900	2985000	3778900	132,13	3653900	-55,04
Баланс	2174300	1139500	1062900	1034800	-47,59	76600	-6,72
Гроші та їх еквіваленти	407200	98000	44800	309200	-75,93	53200	-54,29
Фінансовий результат до оподаткування	17400	38300	19300	20900	120,11	19000	-49,61
Податок на прибуток	0	0	0	0	0	0	0
Чистий прибуток (збиток)	17400	38300	19300	20900	120,11	19000	-49,61

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Аналізуючи показники фінансової звітності ТОВ «Акваторія», можемо зазначити, що доходи компанії формуються завдяки чистому доходу від реалізації їхньої продукції. Заслугує на увагу, насамперед, той факт, що попри зростання на 132% чистого доходу від реалізації продукції у 2021 р., це показник зменшився більше ніж на половину (-55%) у 2022 р., що свідчить про спад попиту на послуги і товари фірми у воєнний час.

Крім того, можна побачити, що валюта балансу має спадну тенденцію від 2020 до 2022 року, що також говорить про зменшення інтенсивності діяльності компанії. У 2021 р. валюта балансу суттєво зменшилась, аж на 47,59% у порівнянні з 2020 роком, а у 2022 р. ще знизилася на майже 7% (рис. 2.1).

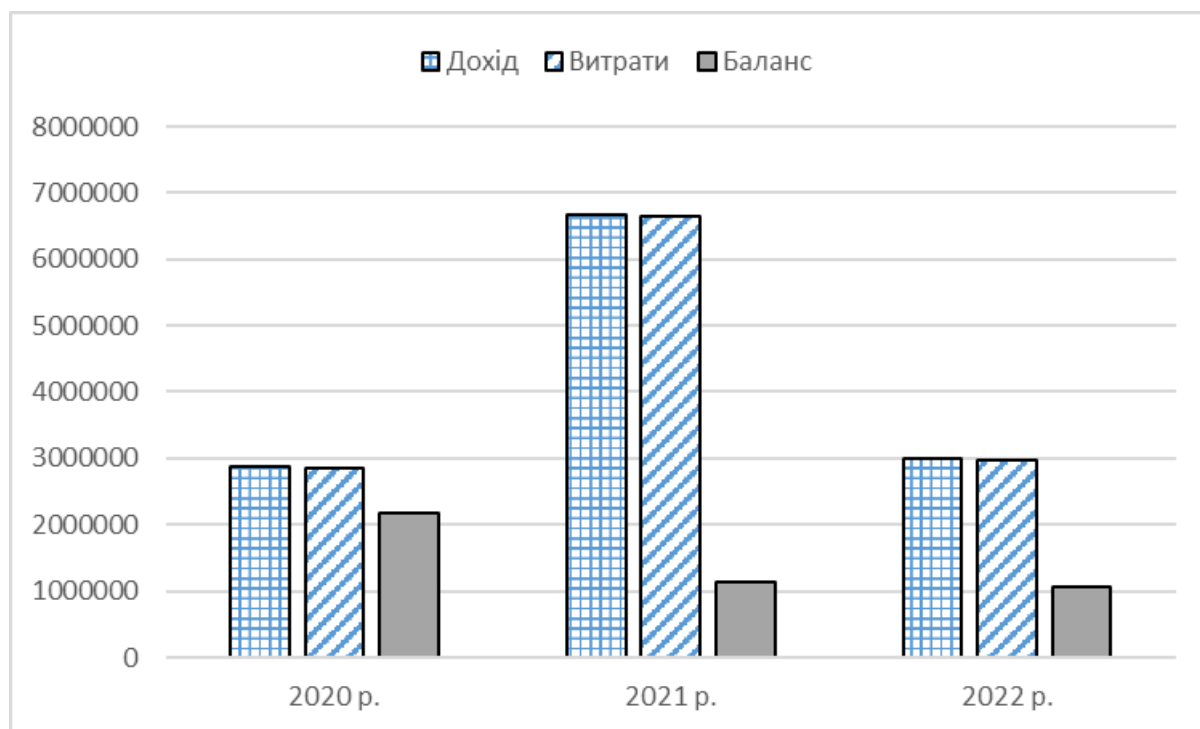

Рисунок 2.1 – Динаміка доходів, витрат і балансу ТОВ «Акваторія 2010»

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Що стосується чистого прибутку, то він зріс у 2021 р., порівняно з 2020 р. на 120%, однак вже в 2022 р. знизився на майже 50%, в порівнянні з 2021 р., що можна пояснити воєнними діями в Україні, проте все одне є вищим за показник 2020 р. (рис. 2.2).

Загалом, за показниками фінансово-економічної звітності компанії ТОВ «Акваторія 2010», які є важливим інструментом аналізу фінансового здоров'я компанії та прийняття управлінських рішень, можна зробити висновок, що за період з 2020 по 2022 роки пік діяльності фірми припав на 2021 р., тоді як у 2022 р. спостерігається значне падіння активності через зрозумілі обставини, однак, значення показників цього року є вищим за 2020 р.

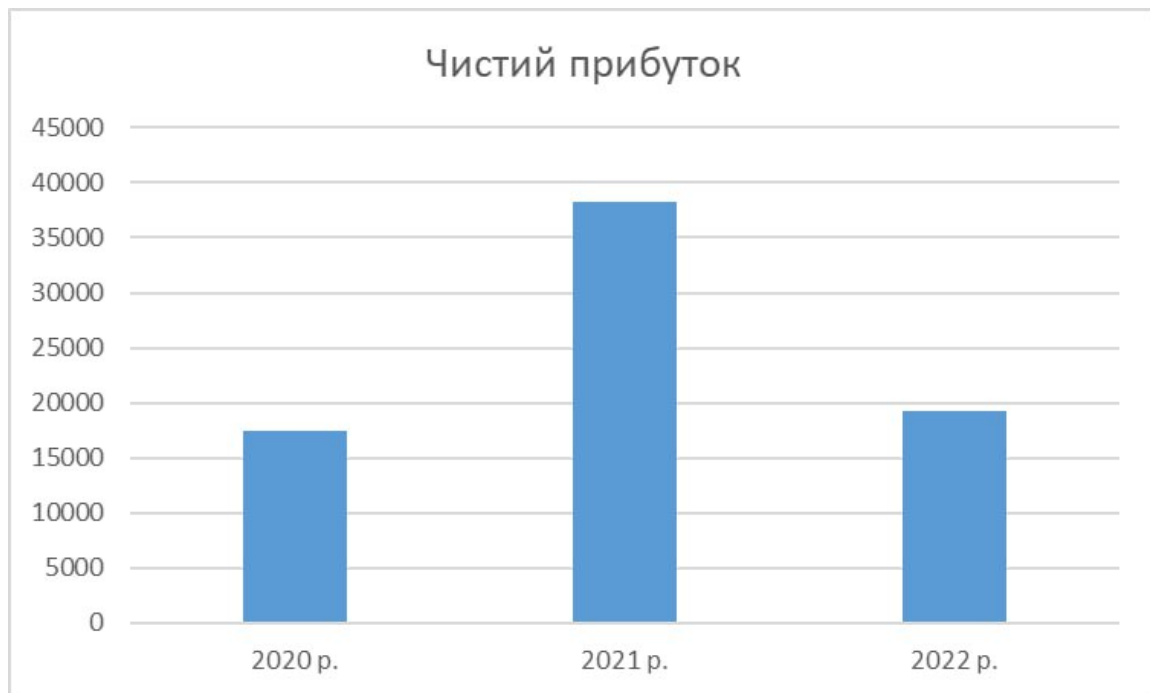

Рисунок 2.2 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «Акваторія 2010»

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Важливими показниками діяльності компанії є також активи та пасиви. Проведемо аналіз активів ТОВ «Акваторія 2010» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Активи ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки, грн

Активи	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
І Необоротні активи	2300	0	3400	2300	-100	3400	відсутнє
Первісна вартість	9000	9000	12400	0	0	3400	37,78
Незавершені капітальні інвестиції	0	0	0	0	0	0	0
Основні засоби	2300	0	3400	2300	-100	3400	відсутнє
Зношування	6700	9000	9000	2300	34,33	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	0	0	0	0	0	0	0

Продовження таблиці 2.2

Усього за розділом I	2300	0	3400	2300	-100	3400	відсутнє
II Оборотні активи Запаси	6600	189600	109400	183000	2772,73	80200	-42,30
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	223600	223100	138000	500	-0,22	85100	-38,14
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0	0	0	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1270500	389900	463900	880600	-69,31	74000	18,98
Гроші та їх еквіваленти	407200	98000	44800	309200	-75,93	53200	-54,29
Інші оборотні активи	264100	238900	303400	25200	-9,54	64500	27
Усього за розділом II	2172000	1139500	1052500	1032500	-47,54	80000	-7,02
Баланс	2174300	1139500	1062900	1034800	-47,6	76600	-6,72

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Порівнюючи оборотні та необоротні активи протягом 2020-2022 років, ми виявили, що оборотні активи компанії мають негативну динаміку три роки поспіль (суттєве зменшення на 47% у 2021 р. і на 7% у 2022 р.), в той час як необоротні активи зросли. Спад оборотних коштів говорить про тенденцію на підприємстві до уповільнення оборотності всіх активів. Щодо явища, коли зменшення оборотних активів супроводжується зростанням необоротних, то це може вказувати на можливі проблеми з ліквідністю, коли компанія має труднощі з оплатою поточних зобов'язань.

Тепер здійсимо аналіз структури оборотних та необоротних активів ТОВ «Акваторія 2010».

Необоротні активи компанії представлені основними засобами. У 2022 р. бачимо зростання цього показника порівняно з 2020 р. при його нульовому

значенні у 2021 р. Приріст показника може свідчити про інвестиції компанії в основні засоби, що є позитивною ознакою діяльності компанії.

Оборотні активи компанії представлені:

- запасами;
- дебіторською заборгованістю за товари, роботи, послуги;
- іншою поточною дебіторською заборгованістю;
- грошовими коштами;
- іншими оборотними активами.

В структурі оборотних активів протягом трьох років поспіль переважає інша поточна дебіторська заборгованість (рис. 2.3).

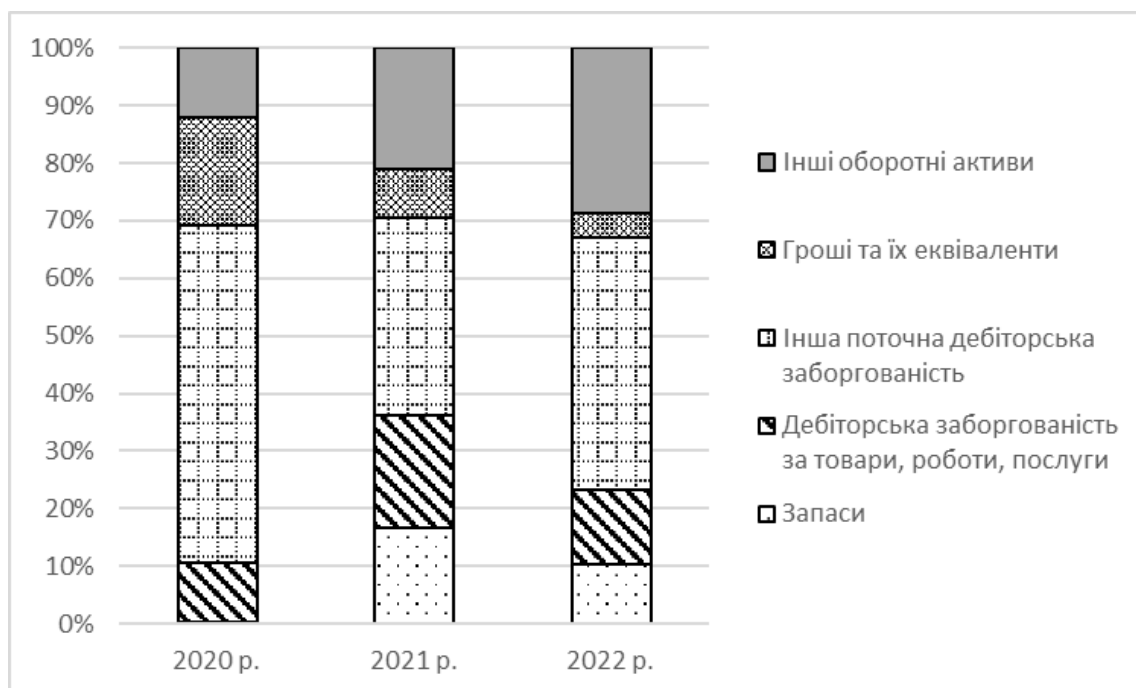

Рисунок 2.3 – Структура оборотних активів ТОВ «Акваторія 2010»

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Однак впродовж трьох років спостерігається коливання значення цього показника, з максимальним значенням у 2020 році (1270500 грн) і мінімальним у 2021 році (389900 грн) (рис. 2.4). Загалом високий відсоток цього активу в структурі оборотних активів може свідчити про збільшення обсягу продажів фірми, тобто розширення її діяльності.

Рисунок 2.4 – Динаміка іншої поточної дебіторської заборгованості ТОВ
«Акваторія 2010»

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Іншим важливим активом в структурі оборотних активів є грошові кошти, однак цей показник має тенденцію до поступового падіння, і в 2022 р. зменшився на 54,29% в порівнянні з 2021 р. Таке суттєве зниження може негативно впливати на абсолютну ліквідність компанії через неспроможність виконувати поточні зобов'язання. Натомість спостерігається зростання як в структурі, так і в динаміці інших оборотних активів (рис. 2.5).

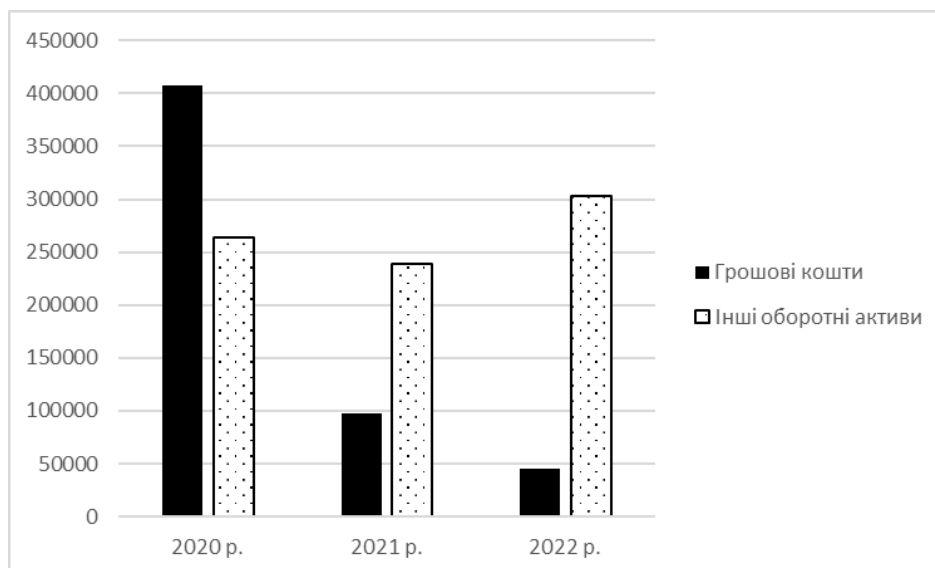

Рисунок 2.5 – Динаміка грошових коштів і інших оборотних активів ТОВ
«Акваторія 2010»

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Тепер проаналізуємо пасиви ТОВ «Акваторія 2010», чії показники представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Пасиви ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки, грн

Пасиви	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
I Власний капітал: Зареєстрований капітал	42000	42000	42000	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток	114200	152500	171800	38300	33,54	19300	12,66
Додатковий капітал	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	156200	194500	213800	38300	24,52	19300	10
II Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	0	0	0	0	0	0	0
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0
III Поточні зобов'язання: Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	0	0	0
товари, роботи, послуги	632600	132200	190500	500400	-72,1	58300	44,1
розрахунками з бюджетом	0	0	0	0	0	0	0
розрахунками зі страхування	86000	3900	0	82100	-95,47	3900	-100
розрахунками з оплати праці	29300	23300	0	6000	-20,48	23300	-100
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1270200	755600	658600	484600	-38,15	127000	-16,17
Усього за розділом III	2018100	945000	849100	1073100	-53,17	95900	-10,15

Продовження таблиці 2.3

IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	2174300	1139500	1062900	1034800	-47,6	76600	-6,72

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Структура пасивів представлена власним капіталом і поточними зобов'язаннями. У структурі спостерігаємо незначні зміни впродовж 2020-2022 років з поступовим зростанням власного капіталу та, відповідно, зменшенням поточних зобов'язань (рис. 2.6).

Загалом, динаміку пасивів компанії можна вважати позитивною. Як бачимо на рисунку 2.6, власний капітал компанії зростає впродовж трьох років: у 2021 році зріс на 24,52% порівняно з 2020 роком, а у 2022 році – на 10% порівняно з 2021 роком.

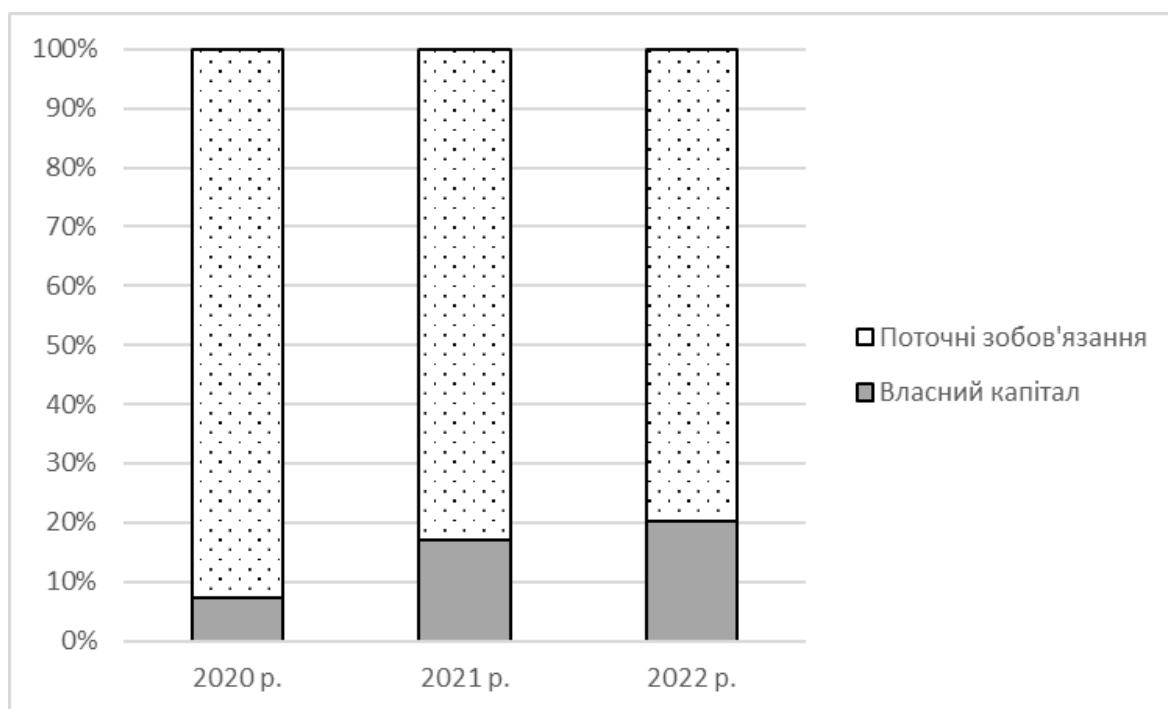

Рисунок 2.6 – Структура пасивів ТОВ «Акваторія 2010»

Джерело: розроблено автором на основі [47]

На рисунку 2.7 спостерігаємо збільшення власного капіталу, що обумовлено збільшенням нерозподіленого прибутку і свідчить, ймовірно, про ріст внутрішніх ресурсів компанії. Одночасно спостерігається поступове зменшення поточних зобов'язань на 53,17% у 2021 році і на 10,15% у 2022 році, що характеризує компанію як незалежну від кредитів, здатну до фінансування своєї діяльності з власних ресурсів. Крім того, це може бути ознакою ефективного управління з боку керівництва оборотним капіталом. Так само зменшилися і інші поточні зобов'язання.

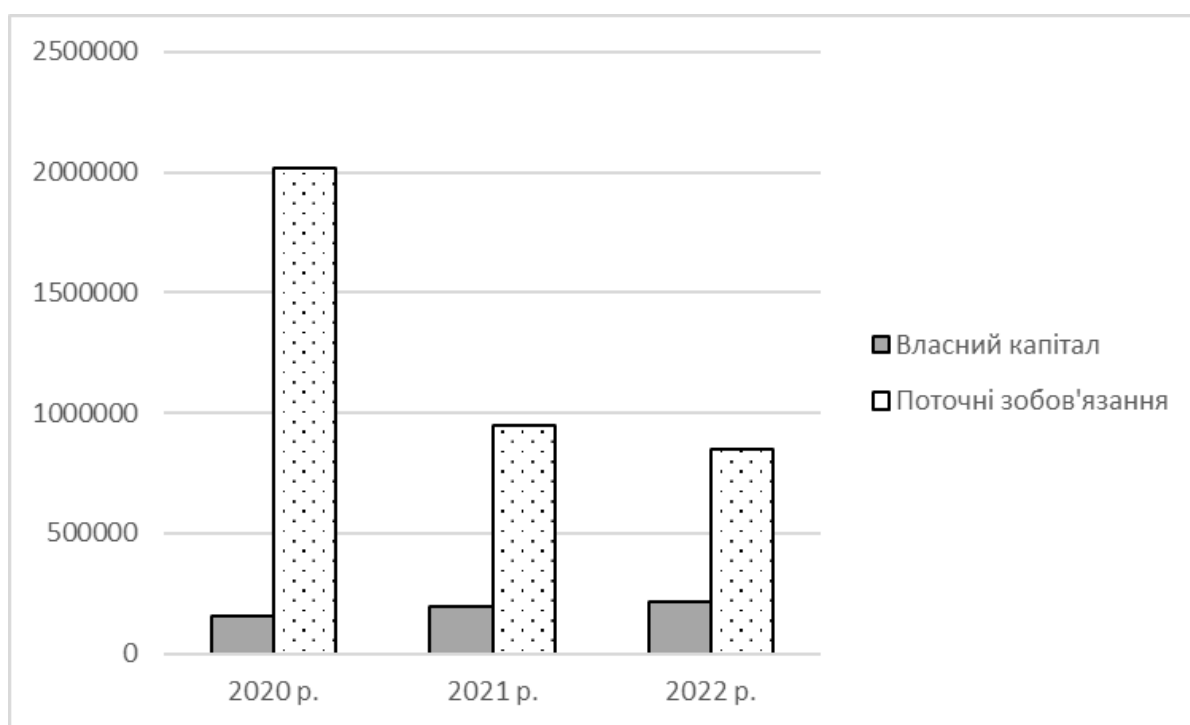

Рисунок 2.7 – Динаміка власного капіталу та поточних зобов'язань.

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Показовими є статті «Розрахунки зі страхування» та «Розрахунки з оплати праці», динаміка яких представлена на рисунку 2.8. Ці статті є важливими для фінансового аналізу компанії, оскільки вони відображають різні аспекти витрат або зобов'язань, що, в свою чергу, може впливати на загальну фінансову стійкість і продуктивність компанії. Як бачимо, спостерігається зменшення їх значень у 2021 році у порівнянні з 2020 роком та нульовий показник у 2022 році. Нульові показники можуть вказувати на відсутність операцій або транзакцій, пов'язаних із

страхуванням, а також відсутність оплати праці у перший воєнний рік повномасштабного вторгнення росії.

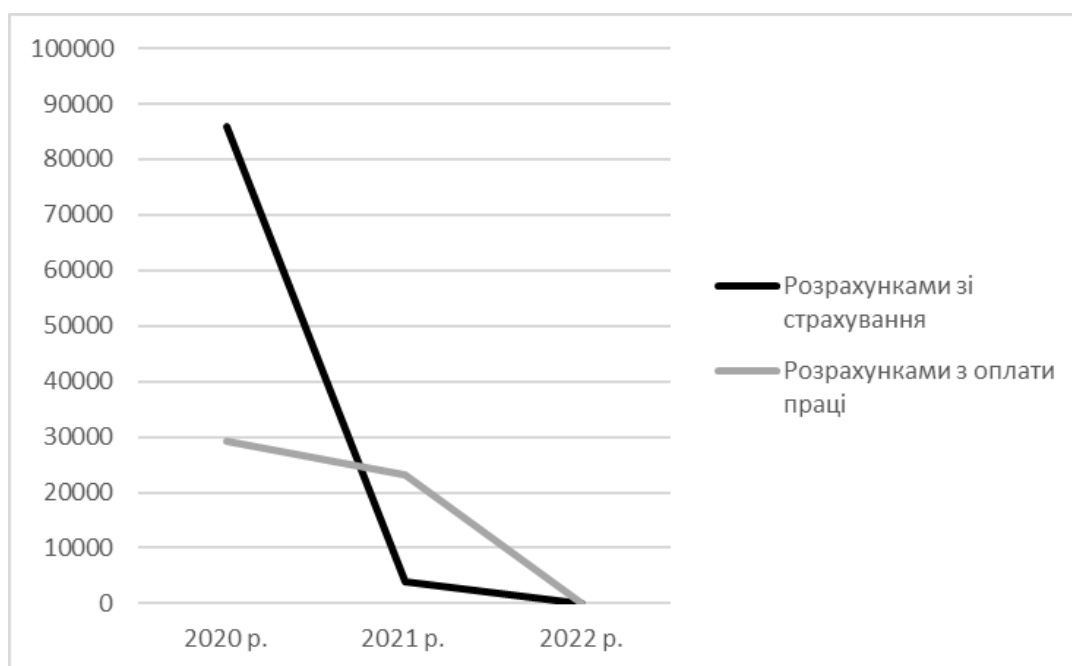

Рисунок 2.8 – Динаміка розрахунків зі страхування та оплати праці

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Отже, загальний аналіз пасивів ТОВ «Акваторія 2010» демонструє зростання власного капіталу, нерозподіленого прибутку компанії, відсутність довгострокових зобов'язань і зменшення поточних, що можна вважати позитивною динамікою попри складні умови воєнного стану.

Проведення аналізу фінансово-економічної діяльності компанії «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки, дало змогу встановити, що за цей період діяльність компанії була найактивнішою у 2021 р., тоді як у 2022 р. спостерігається значне падіння активності через воєнні умови. В той же час, значення показників 2022 р. є вищими за показники 2020 р. Зокрема, у воєнний час відзначається тенденція до уповільнення оборотності всіх активів, спад попиту на послуги і товари фірми та зменшення інтенсивності діяльності компанії. Натомість, загальний аналіз пасивів демонструє зростання власного капіталу і зменшення поточних зобов'язань попри воєнний стан.

2.3 Методика оцінювання фінансового стану компанії за показниками її фінансово-економічної діяльності

Інформативною базою оцінювання фінансового стану компанії та його аналізу виступає фінансова звітність компанії: баланс і звіт про фінансові результати.

Застосування коефіцієнтного методу передбачає розрахунок певних коефіцієнтів з використанням мінімальної кількості показників, що реально відображають економічне становище компанії, а відтак доводять об'єктивність проведеного аналізу.

Показники ліквідності, як вже зазначалося, дозволяють встановити здатність компанії реалізовувати свої зобов'язання. Вони розраховуються через порівняння активів із поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт покриття: відношення оборотних активів до поточних зобов'язань.

За різними джерелами нормативність цього показника дещо відрізняється. Так, у Методиці проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [28] наводиться таке тлумачення показників:

- показник, що дорівнює 1 – критичний;
- показник < 1 – підприємство має неліквідний баланс;
- показник у межах 1-1,5 – своєчасність ліквідації боргів компанією.

Однак у більшості досліджень вітчизняних науковців-економістів нормативним значенням вважається показник $> 1,5-2,5$ [8]. За такого значення підприємство має достатньо ресурсів для погашення зобов'язань на поточний рік.

Коефіцієнт швидкої ліквідності: відношення ліквідних активів до поточних зобов'язань.

Нормою показника $\epsilon > 0,6-0,8$, що означає здатність підприємства при потребі швидко погасити свої зобов'язання. Як зазначають Ю. Костенко,

О. Короленко і М. Гузь, в умовах воєнного стану цей показник можна вважати нормативним, якщо він становить > 1 [21].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності: відношення суми грошових коштів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань.

Нормативним значенням є показник, більший 0,2, проте не має перевищувати 0,35, оскільки завелика кількість залишкових коштів говорить про неефективний їх розподіл [1, с. 18]. Однак, як зауважують Костенко Ю., Короленко О., Гузь М., нормативним значенням в умовах війни можна вважати $> 0,7$ [21]. Такий показник демонструє наявність у компанії достатніх грошових резервів аби негайно погасити борг.

Показники ділової активності уможливають аналіз ефективного використання фінансових ресурсів компанії.

Коефіцієнт оборотності активів: відношення чистого доходу від реалізації до середньорічної вартості активів. Показує рівень успішності використання компанією усіх своїх доступних ресурсів.

За нормальних умов діяльності компанії нормативне значення відсутнє, позитивним вважається зростання даного показника в динаміці, натомість, в умовах війни можна вважати позитивним незначне зменшення показника оборотності активів [21].

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості: відношення чистого доходу від реалізації до середньорічного показника дебіторської заборгованості. Дозволяє встановити кількість утворення протягом року дебіторської заборгованості та її погашення.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів: відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної вартості запасів. Відображає ефективність використання й управління запасами аби забезпечити поточний обсяг продажу.

Нормативне значення відсутнє, однак позитивним є зростання показника. За умов воєнного стану позитивним слід вважати істотне збільшення показника у порівнянні з довоєнними роками [21].

Фондовіддача: відношення чистого доходу від реалізації до середньорічної вартості основних засобів. Зростання показника є позитивним моментом і зображує ефективність застосування основних засобів з метою отримання виручки.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу: відношення чистого доходу від реалізації до середньорічної вартості власного капіталу. Показує рівень ефективності застосування власних ресурсів підприємства [53].

Показники фінансової стійкості. Ці показники дозволяють оцінити рівень залежності компанії від джерел зовнішнього фінансування та висвітлюють її платоспроможність і кредитоспроможність.

Коефіцієнт автономії: відношення власного капіталу до загальної суми капіталу.

Нормативним значенням є показник $> 0,5$, що показує наявність достатньої частки власного капіталу в загальній сукупності засобів компанії, тоді як в умовах війни нормативним стає значення $> 0,8$ [21].

Коефіцієнт фінансової стійкості: відношення власного капіталу і довгострокових зобов'язань до балансу. Вказує на спроможність компанії бути платоспроможною впродовж тривалого часу.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами: відношення оборотного капіталу до суми оборотних активів. Показує ступінь залежності компанії від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу: відношення оборотного капіталу до власного капіталу. Вказує на здатність компанії до гнучкого використання власного капіталу для фінансування своїх потреб [53].

Показники рентабельності є ключовим елементом фінансового аналізу й дозволяють виявити ступінь прибутковості компанії та оцінити ефективність вкладення капіталу. Вони надають інформацію щодо здатності компанії генерувати прибуток від своєї діяльності та використання інших ресурсів.

Коефіцієнт рентабельності капіталу: відношення чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу підприємства. Показує на результативність використання усього майна компанії.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу: відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу компанії. Показує на результативність використання власного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції: відношення валового прибутку до собівартості продукції, що реалізувалася. Вказує на спроможність компанії до реалізації власної продукції.

За нормальних умов функціонування підприємства вважається, що чим вище це значення, тим краще для фірми. Однак в умовах воєнного стану, як зазначають деякі дослідники, дозволяється зниження цього коефіцієнту до межі нульової рентабельності [21].

Коефіцієнт рентабельності продажу: відношення чистого прибутку до чистої виручки від продукції, що реалізувалася. Вказує на кількість прибутку, що припадає на одиницю продукції, що реалізувалася.

Коефіцієнт рентабельності діяльності (витрат): відношення чистого прибутку до витрат від діяльності. Дозволяє оцінити рівень спроможності підприємства щодо отримання прибутку від основної діяльності, а відтак ступінь її дієвості [53].

Показники майнового стану допомагають оцінити склад, структуру та рухливість майна і джерела формування капіталу.

Коефіцієнт зношування основних засобів: відношення зношеності основних засобів до первісної їх вартості.

Показник вважається позитивним при зменшенні його значення, адже, навпаки, високий коефіцієнт свідчить про зношеність основних засобів. Оцінює відсоток зношених основних засобів до їх загальної вартості.

Коефіцієнт придатності основних засобів: відношення залишкової вартості основних засобів до первісної їх вартості. Вказує на основні фонди, що придатні до експлуатації в ході діяльності компанії.

Частка основних засобів у структурі активів: відношення залишкової вартості основних засобів до загальної суми активів. Показник вважається позитивним при зменшенні його значення за умов сталого обсягу виробництва.

Коефіцієнт мобільності активів: відношення оборотних активів компанії до необоротних. Позитивність показника визначається його зростанням. Показує ступінь рухливості активів підприємства [53].

Отже, зазначені коефіцієнти дозволяють оцінити фінансовий стан компанії і дійти висновків щодо таких критеріїв її діяльності, як платоспроможність, ефективність, стійкість, рентабельність.

На основі отриманих показників фінансово-економічної діяльності фірми можна побудувати моделі визначення ймовірності банкрутства, що дасть додаткову інформацію щодо фінансового стану компанії. Крім того, оцінювання ризику банкрутства уможлиблює прогнозування майбутніх ризиків, допомагає зрозуміти рівень стійкості фінансового стану компанії, а також виявити фактори впливу на її спроможність платити за зобов'язаннями.

Однією з найпоширеніших моделей, що використовуються для оцінювання ризику банкрутства, є модель Е. Альтмана. В основі змісту моделі лежать показники, які окреслюють економічну спроможність підприємства і результати роботи за попередній період, та представлені формулою:

$$S = 1,2K_1 + 1,4K_2 + 3,3K_3 + 0,6K_4 + 1,0K_5, \text{ де}$$

- K_1 є відношенням власного оборотного капіталу до суми/вартості активів;
- K_2 показує відношення нерозподіленого прибутку до суми/вартості активів;
- K_3 становить співвідношення валового прибутку і суми активів;
- K_4 показує відношення вартості власного капіталу до вартості всіх зобов'язань;
- K_5 виявляє рентабельність активів шляхом відношення обсягів продажів (виручки) до суми активів.

За оцінкою Альтмана:

- значення $S < 1,81$ говорить про високу ймовірність банкрутства компанії;
- показник $S > 2,67$ вказує на невисоку ймовірність банкрутства;
- показник $S > 2.99$ означає дуже низьку ймовірність банкрутства компанії [25].

Іншою розповсюдженою моделлю є модель Р. Ліса, в основу якої покладено чотири показники, і формула якої має такий вигляд:

$$S = 0,063K_1 + 0,092K_2 + 0,057K_3 + 0,001K_4, \text{ де}$$

- K_1 є відношенням власного оборотного капіталу до суми або вартості активів;
- K_2 показує відношення нерозподіленого прибутку до суми/вартості активів;
- K_3 становить співвідношення нерозподіленого прибутку і загальної вартості активів;
- K_4 показує відношення вартості власного капіталу до позикового.

Критичного значення набуває показник $S < 0,037$ [25].

Оцінити ризик банкрутства компанії можна також за допомогою дискримінантних моделей.

Так, модель А. В. Матвійчука, яка також допомагає визначити ризик опинитися компанії в стані неплатоспроможності, має формулу:

$$S = 0,033K_1 + 0,286K_2 + 0,045K_3 - 0,018K_4 - 0,004K_5 - 0,015K_6 + 0,702K_7, \text{ де}$$

- K_1 є відношенням оборотних активів до необоротних;
- K_2 – відношенням чистого доходу від реалізації до поточних зобов'язань;
- K_3 показує на відношення чистого доходу до власного капіталу;
- K_4 становить відношення балансу до чистого доходу від реалізації;
- K_5 – це відношення оборотних активів без поточних зобов'язань до оборотних активів;
- K_6 показує на відношення суми довгострокових і поточних зобов'язань до балансу;
- K_7 є відношенням власного капіталу до суми зобов'язань.

Згідно з оцінкою А. Матвійчука:

- значення $S > 1,104$ вказує на низьку ймовірність банкрутства;
- значення $S < 1,104$ вказує на існування ризику фінансової кризи в компанії [26].

Отже, для оцінювання фінансового стану компанії були обрані коефіцієнтний метод і моделі визначення ймовірності банкрутства. Застосування коефіцієнтного методу передбачає розрахунок певних коефіцієнтів з використанням мінімальної кількості показників, які реально відображають економічне становище компанії, а відтак доводять об'єктивність проведеного аналізу. Аби забезпечити стабільне функціонування компанії в складних умовах війни, потрібно проводити не лише аналіз фінансового стану компанії, але ступінь ймовірності банкрутства наразі і в майбутньому. На основі отриманих показників фінансово-економічної діяльності компанії можна побудувати моделі визначення ймовірності банкрутства, що дасть додаткову інформацію щодо її фінансового стану.

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМПАНІЇ

3.1 Аналіз фінансових коефіцієнтів (Ratio Analysis) на основі показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Акваторія 2010» до і під час війни: порівняльний аналіз

Проведемо порівняльне дослідження показників ділової активності компанії, її фінансової стійкості, майнового стану, ліквідності, платоспроможності та рентабельності, яке уможливить комплексне оцінювання фінансового стану компанії ТОВ «Акваторія 2010» до та під час війни.

Розпочнемо фінансовий аналіз компанії з розрахунків показників ліквідності. Для цього ми порахували коефіцієнти покриття, швидкої й абсолютної ліквідності за формулами, зазначеними в п. 2.3 нашої роботи. Результати розрахунків представлено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Показники ліквідності компанії ТОВ «Акваторія» за 2020-2022 роки

Показник	Норма	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
		2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Коефіцієнт покриття	в межах 1,5-2,5	1,08	1,21	1,25	0,13	12,04	0,04	3,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	в межах 0,6-0,8	1,07	1	1,12	0,07	-6,32	0,1	11,32
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	в межах 0,2-0,35	0,02	0,1	0,05	0,1	-48,6	0,05	-49,12

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Значення коефіцієнту покриття, попри послідовне його збільшення впродовж трьох років, на період 2020 р. можна вважати критичним і наявністю труднощів щодо здатності компанії сплатити свої поточні зобов'язання. Зростання цього показника у 2021-2022 роках свідчить про спроможність вийти з критичної ситуації і можливість своєчасного погашення боргів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності впродовж трьох років перебільшує встановлену норму в межах 0,6-0,8, ще й має зростаючу динаміку. Таке перебільшення може мати кілька причин: надмірність готівки чи її еквівалентів, наявність непродуктивних активів, або ж неоптимальне управління оборотним капіталом.

Зростаюча динаміка може вказувати на втрату можливостей для ефективного використання ресурсів компанії та максимізації її доходів. Однак, як вже зазначалося в п. 2.4, в умовах воєнного стану цей показник можна вважати нормативним, якщо він становить >1 (у нас 1,12 на кінець 2022 р.) [21].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за аналізуємий період виявився значно нижчим, ніж нормативне значення, і зазнав коливань впродовж 2020-2022 років. Найбільш наближеним до норм виявився 2021 р. (0,1).

Загалом, це свідчить про те, що у компанії обмежені можливості погашення своїх короткострокових зобов'язань за допомогою готівкових коштів. В умовах війни, цей показник ще більше відхилився від нормативного значення та від значення попереднього року на майже 50%.

Отже, показники ліквідності, які вказують на здатність компанії реалізовувати свої зобов'язання, дозволяють зробити висновок, що компанія має хитку ситуацію. Найкращі показники, в середньому, припали на 2021 р., і погіршилися знову в 2022 р., коли за умов війни ліквідність знизилася, зокрема спроможність компанії виконувати свої короткострокові зобов'язання (рис. 3.1).

Показники ліквідності часто поєднують з показниками платоспроможності, і не виокремлюють як об'єкт дослідження, а розглядають в межах фінансової стійкості. Попри те, що ці показники оцінюють в цілому спроможність компанії виконувати свої фінансові зобов'язання, вони відображають різні аспекти його

фінансового здоров'я, а саме, показники платоспроможності враховують всі поточні активи, тоді як показники ліквідності фокусуються на найбільш ліквідних активах, які можуть бути швидко конвертовані в готівку для виплати зобов'язань.

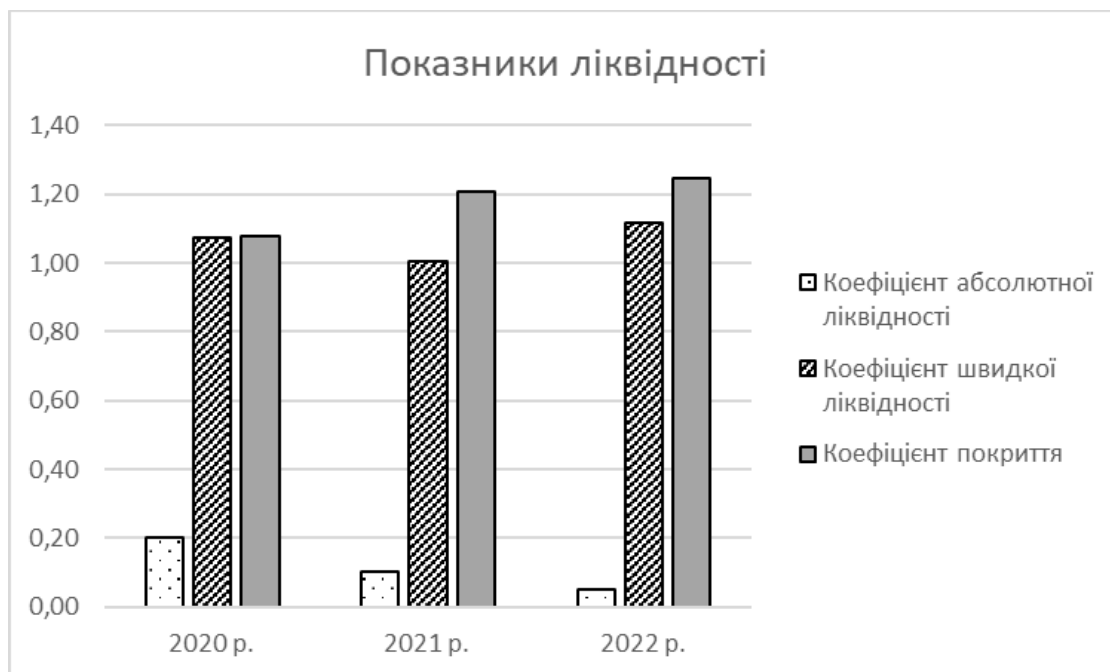

Рисунок 3.1 – Динаміка показників ліквідності

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Ми вирішили проаналізувати окремо показники платоспроможності ТОВ «Акваторія 2010», і навели їх в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники платоспроможності компанії ТОВ «Акваторія 2010»

Показник	Норма	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
		2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5	0,07	0,17	0,2	0,1	137,6	0,03	17,8
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0.1	0,07	0,17	0,2	0,1	140,9	0,03	16,3

Продовження таблиці 3.2

Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільш	0,98	1	0,98	0,015	1,5	0,02	-1,6
Коефіцієнт фінансової стійкості	в межах 0,8-0,9	0,07	0,17	0,2	0,1	137,6	0,03	17,8

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) вказує на наявність достатньої частини власного капіталу в загальній кількості засобів компанії, тобто на незалежність (автономність) від зовнішніх джерел фінансування, зокрема кредитування.

Згідно з отриманими даними, бачимо, що в 2020-2022 роках цей показник є стабільно нижчим від нормативного, хоча у 2021 р. відбувся значний стрибок в бік покращення (+141%) і навіть дещо зріс у 2022 р.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами лише у 2020 р. був несуттєво меншим за нормативне значення, однак, починаючи з 2021 р. показав гарний приріст аж на 141% і в 2022 р. становив 0,2 при нормі 0,1. Це свідчить про здатність компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок залучення власних оборотних коштів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу три роки поспіль є вищим за нормативний показник і майже не змінювався, що свідчить про спроможність компанії до фінансування власних потреб за рахунок власних оборотних коштів. Нормативність показника зберігається і в 2022 році з несуттєвим зменшенням на 1,6%.

Значення коефіцієнту фінансової стійкості компанії «Акваторія 2010» є критично низьким порівняно з нормативним, а саме, максимальний показник в 0,2 у 2022 р. при нормі 0,8-0,9. Таке низьке значення може свідчити про недостатню фінансову стійкість компанії в довгостроковій перспективі.

Отже, можна дійти висновку, що одні показники платоспроможності компанії є цілком позитивними, а інші – негативними. Однак, керівництво компанії

докладає зусиль щодо покращення в цілому платоспроможності своєї фірми. До того ж, варто додати, що загалом платоспроможність компанії ТОВ «Акваторія 2010» не зазнала значних змін в умовах воєнного стану (рис. 3.2).

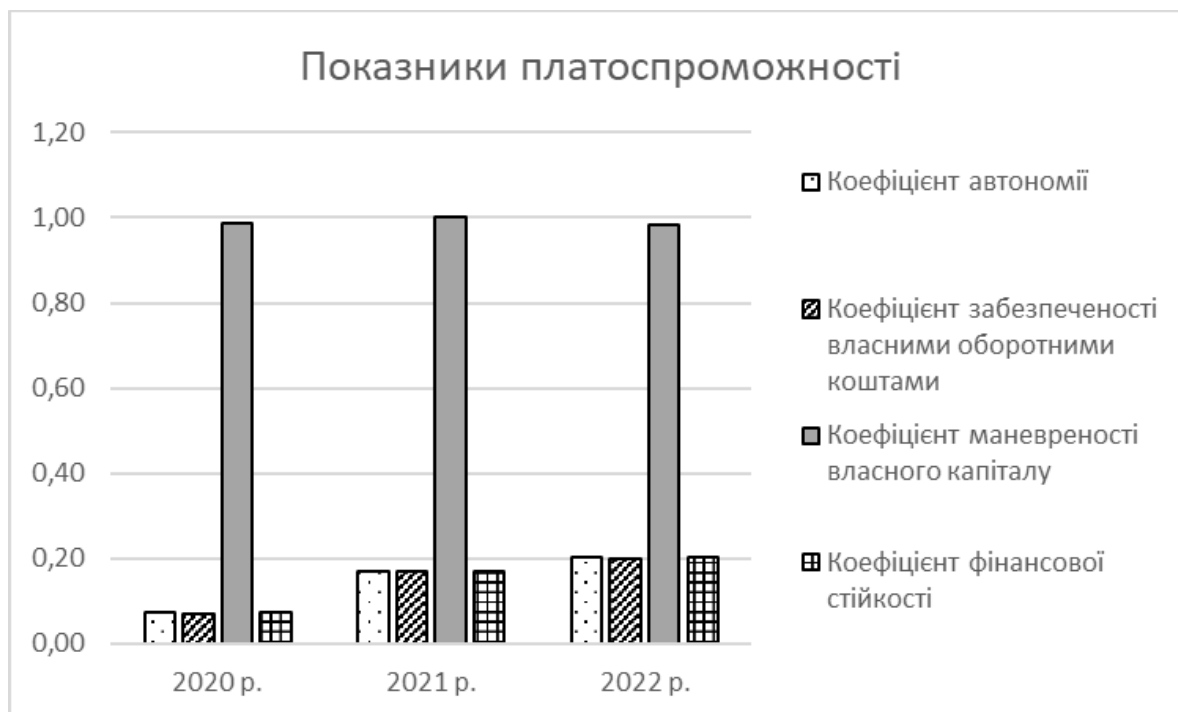

Рисунок 3.2 – Динаміка показників платоспроможності

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Далі перейдемо до розгляду показників ділової активності компанії, які розміщені в табл. 3.3. Структура показників ділової активності представлена коефіцієнтами:

- оборотності активів;
- оборотності дебіторської заборгованості;
- оборотності запасів;
- основних засобів;
- оборотності власного капіталу.

Щодо коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості, то слід зазначити, що його не підраховано через відсутність інформації у фінансовому звіті компанії про кредиторську заборгованість.

Таблиця 3.3 – Показники ділової активності компанії ТОВ «Акваторія 2010»

Показник	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Коефіцієнт оборотності активів	2,2	4,03	2,7	1,9	85,3	1,3	-32,3
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,42	6,34	4,95	2,9	85,6	1,4	-21,9
Коефіцієнт оборотності запасів	256,9	68,07	20,09	188,85	-73,5	48	-70,5
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	846,3	5806,3	1767,2	4959	586,08	4039,03	-69,6
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	19,5	38,1	14,7	18,6	95,1	23,4	-61,4

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Позитивним значенням коефіцієнта оборотності активів, що вказує на ефективність використання компанією усіх своїх доступних ресурсів, вважається зростання даного показника в динаміці. Так, у 2020 р. 1 гривня приносить 2,2 грн. доходу, у 2021 р. – стрімко зростає до 4,03 грн. (+85%), а в 2022 р. спостерігаємо різке падіння (на 32%) успішності використання активів компанії, що обумовлюється зовнішнім фактором воєнного стану, однак, вважається допустимим з огляду на те, що це значення залишилося вищим за значення 2020 року.

Аналогічну ситуацію спостерігаємо з коефіцієнтом оборотності дебіторської заборгованості, який показує кількість утворення протягом року дебіторської заборгованості та її погашення. У 2021 р. цей показник дав приріст у 85%, а у 2022 р. знизився на майже 22%, але не нижче показника 2020 року. Зниження даного показника свідчить про зменшення частоти виплати коштів боржниками за надані товари або послуги.

Щодо коефіцієнту оборотності матеріальних запасів, то тут виявляємо стабільну негативну динаміку: -73,5% у 2021 р., -70,5% у 2022 р., тоді як в умовах війни цей показник має давати істотне збільшення порівняно з довоєнними роками

[21]. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів відображає ефективність використання й управління запасами з метою забезпечити поточний обсяг продажу. Така динаміка може говорити про ризики призупинення збуту продукції чи надання послуг через брак необхідних ресурсів.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) показує позитивну динаміку і суттєвий зріст (+586%) у 2021 р. У 2022 р. спостерігаємо падіння на 70%, однак удвічі вище значення у порівнянні зі значенням 2020 р. Вважаємо, що зниження показника у 2022 році пов'язане зі зменшенням чистого прибутку компанії через воєнні дії, тобто фірма не мала можливості використати основні засоби впродовж цього року з максимальною ефективністю.

Нарешті, коефіцієнт оборотності власного капіталу демонструє рівень ефективності застосування власних ресурсів, який, на нашу думку, є високим. Так, на 1 грн власного капіталу у 2020 р. компанією продано товарів та надано послуг на 19,5 грн. У 2021 р. цей показник збільшився удвічі, і становив 38,1 грн. А от у 2022 р. показник знизився на 61,4% і становив 14,7 грн., тобто став менше, ніж був у 2020 р. Такі цифри свідчать про падіння ефективності використання власних коштів в умовах воєнного стану.

Рисунок 3.3 – Динаміка показників ділової активності

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Із зазначеного можна зробити висновок, що ділова активність компанії впродовж трьох років, з 2020 по 2022, зазнавала постійних коливань, досягаючи максимальних значень у 2021 році, і спадаючи у 2022 р., тобто уповільнилася, що можна пояснити початком воєнних дій на території України (рис. 3.3).

Аналіз показників рентабельності, що зібрані в табл. 3.4, почнемо з коефіцієнту рентабельності активів.

Таблиця 3.4 – Показники рентабельності ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Коефіцієнт рентабельності активів	0,013	0,023	0,018	0,01	75,74	0,01	-24,2
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,12	0,22	0,09	0,1	85,1	0,1	-56,7
Коефіцієнт рентабельності діяльності (витрат)	0,006	0,006	0,006	0	0	0	0
Коефіцієнт рентабельності продажу	0,006	0,006	0,006	0	0	0	0
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	0,08	0,9	0,16	0,9	1126,14	0,8	-83,30

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Коефіцієнт рентабельності активів зріс на майже 76% у 2021 р., однак, у 2022 р. відбулося падіння значення на 24%.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, що показує кількість прибутку на кожен гривню власного капіталу, і який у 2021 р. значно підвищився на 85%, у 2022 р. різко впав на майже 57%. Таке значення свідчить про форс-мажорні події в умовах війни, що призвели до неспроможності компанії використовувати результативно власний капітал.

Коефіцієнт рентабельності діяльності (витрат) є постійним впродовж всього періоду, що аналізується. Це свідчить про стабільність компанії у витратах або ефективністю витрат в межах своїх можливостей задля забезпечення стійкого рівня прибутковості.

Коефіцієнт рентабельності продажу має ті ж показники і відзначається стабільністю прибутку впродовж 2020-2022 років.

Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції, який вказує на спроможність компанії до реалізації власної продукції, мав вельми високий показник у 2021 р. порівняно з 2020 р., однак, вже у 2022 р. різко впав на 83%, що пояснюється форс-мажорними обставинами, спричиненими бойовими діями в Україні.

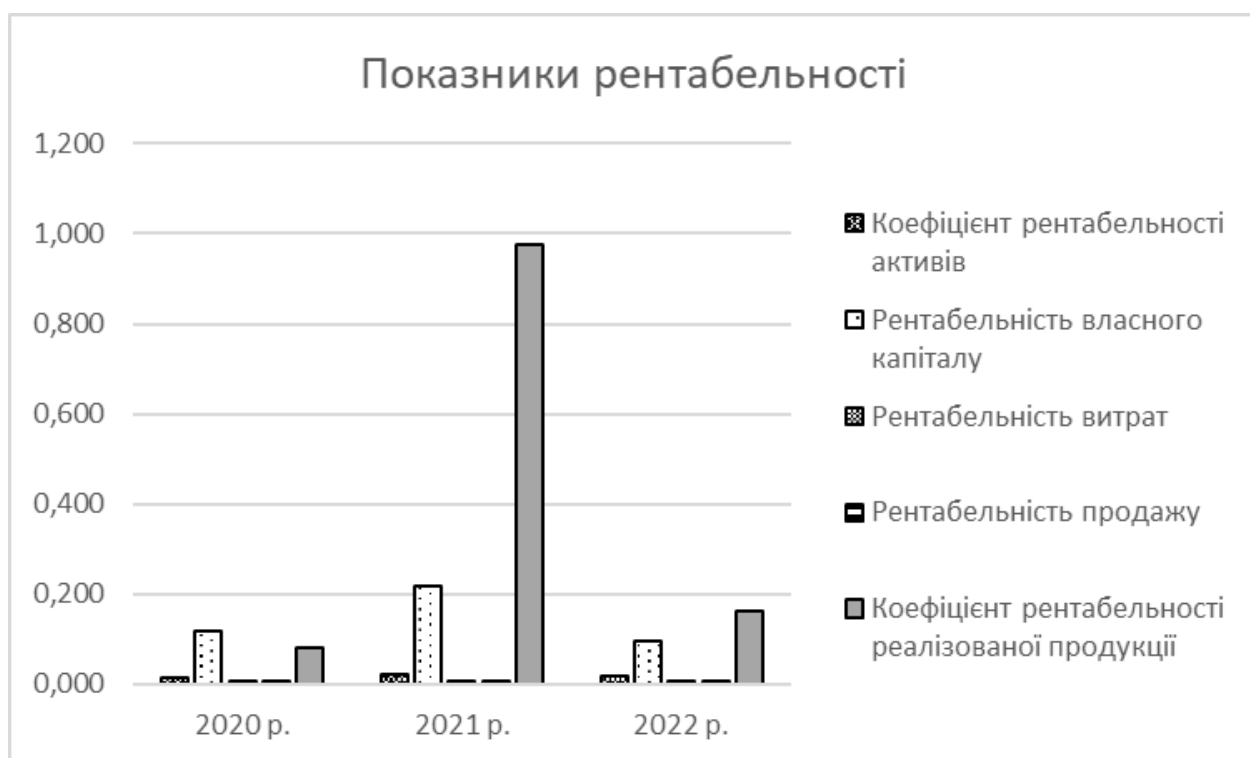

Рисунок 3.4 – Динаміка показників рентабельності

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Отже, показники рентабельності, які дозволяють визначити ступінь прибутковості компанії, свідчать про зростання її значень у 2021 р., та зниження у 2022 р. з початком дії воєнного стану (рис. 3.4).

Однією з найважливіших характеристик оцінювання фінансового стану компанії вважається його фінансова стійкість, яка здійснюється за допомогою великої кількості коефіцієнтів, більшість з яких ми вже розглянули в межах показників інших складових оцінювання фінансового стану, як от: коефіцієнт автономії, покриття, маневреності тощо.

Задля більш широкої картини показників стійкості ТОВ «Акваторія 2010» визначимо ще коефіцієнти фінансового ризику та співвідношення власних і залучених коштів (табл. 3.5)

Таблиця 3.5 – Деякі показники фінансової стійкості компанії ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки

Показник	Норма	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2021 р. до 2020 р.	
		2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Коефіцієнт фінансового ризику	в межах 0,67-1,5	4,79	0,82	0,89	3,9	-82,9	0,07	8,7
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	<1	0,08	0,21	0,25	0,13	165,9	0,05	22,34

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Проаналізуємо динаміку коефіцієнту фінансового ризику компанії ТОВ «Акваторія 2010», представлену на рисунку 3.5. Загалом цей коефіцієнт допомагає визначити ступінь заборгованості компанії та її спроможність до виплати зобов'язань. Як бачимо, показник коефіцієнту у 2020 р. становив 4,79, що перевищувало у три рази норму, яка рекомендується. Це може свідчити про високу частку залучених позикових коштів або про велику заборгованість, а також про труднощі, пов'язані з виплатою своїх зобов'язань. Проте вже у 2021 та 2022 роках спостерігається суттєве покращення ситуації, зокрема стабілізація в межах норми цього показника, що вказує на ефективне управління діяльністю компанії з боку її керівництва та зменшення фінансового ризику компанії (рис. 3.5).

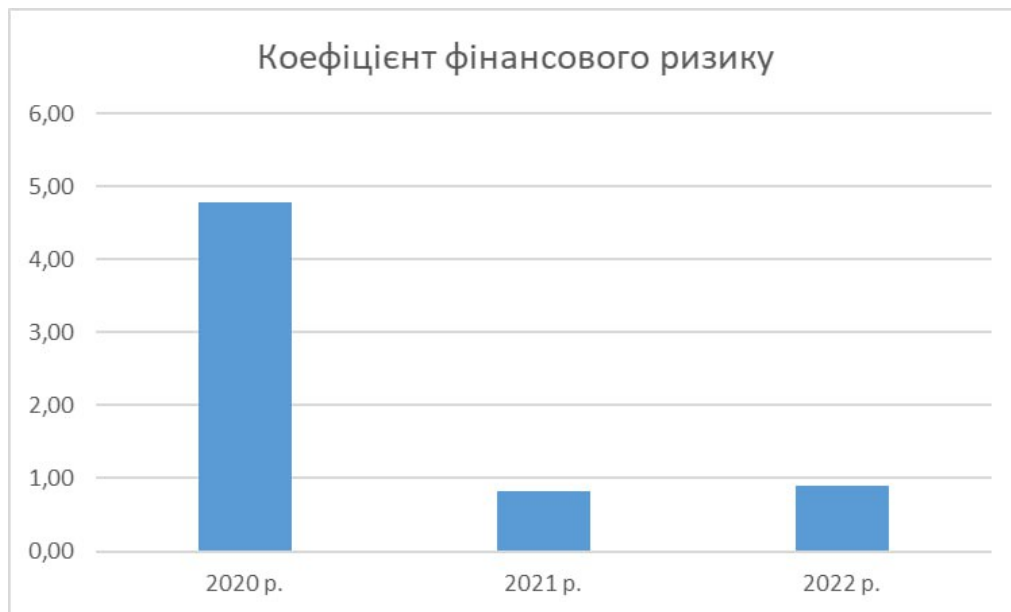

Рисунок 3.5 – Динаміка коефіцієнту фінансового ризику

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Інший коефіцієнт, який вираховується співвідношенням власних і залучених коштів компанії, вказує на величину частки боргових коштів у фінансуванні компанії у порівнянні з власним капіталом. Значення цього показника для ТОВ «Акваторія 2010» становить менше одиниці впродовж всього періоду, що відповідає нормі та свідчить про використання компанією незначної кількості боргових зобов'язань (рис. 3.6).

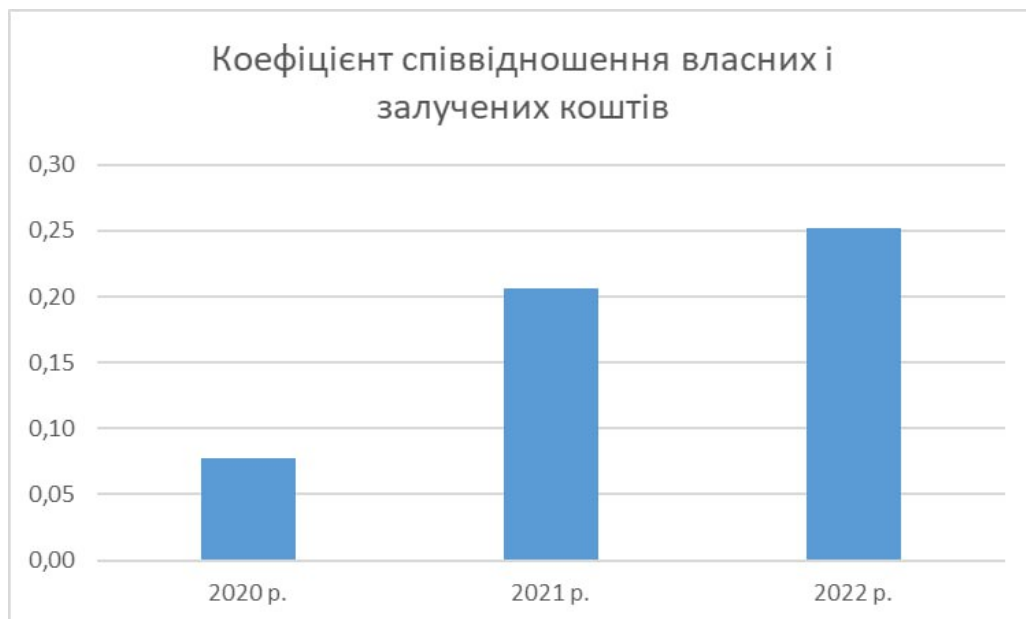

Рисунок 3.6 – Динаміка співвідношення власних і залучених коштів

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Отже, проаналізовані показники фінансової стійкості дозволяють нам дійти висновку про низький рівень залежності компанії від джерел зовнішнього фінансування, а також про її фінансову стабільність.

Наостанок проаналізуємо показники майнового стану компанії «Акваторія 2010», зібрані в табл. 3.6, які допомагають оцінити склад, структуру та рухливість її майна.

Таблиця 3.6 – Показники майнового стану компанії ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки

Показник	Роки			Відхилення 2021 р. до 2020 р.		Відхилення 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	Абсолютне, п.	Відносне, %	Абсолютне, п.	Відносне, %
Коефіцієнт зношування основних засобів	0,74	1	0,73	0,26	34,33	0,27	-27,4
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,26	0	0,27	0,26	-100	0,27	100
Частка основних засобів в активах	0,001	0	0,003	0,001	-100	0,003	100
Коефіцієнт мобільності активів	944,35	-	311,62	-	-	-	-

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Коефіцієнт зношування основних засобів ТОВ «Акваторія 2010» показав певний приріст у 2021 р., що може свідчити про деяку зношеність його основних засобів. Однак, у 2022 р. цей показник зменшився до значення 2020 р., що є позитивною динамікою.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує, що для 2020 і 2022 років характерна однакова кількість основних фондів, що придатна до експлуатації, тоді як у 2021 р. цей показник дорівнює нулю, що пов'язано із попереднім коефіцієнтом, який вказує на ймовірність зношування основних засобів.

Частка основних засобів у структурі активів, яка вказує на відношення залишкової вартості основних засобів до загальної суми активів, є однаковою у 2020 і 2022 роках.

Щодо коефіцієнту мобільності активів, то у 2022 р. він зменшився утричі порівняно з 2020 р., що є негативним явищем і пояснюється зниженням ліквідності компанії в умовах війни.

Отже, проаналізовані показники фінансового стану ТОВ «Акваторія 2010» дають змогу зробити висновок щодо зростання фінансово-економічної активності компанії у 2021 році майже за всіма показниками діяльності (а за деякими спостерігається суттєве зростання), тоді як у 2022 р. значення основних показників значно знизилися через воєнну агресію з боку росії. Однак, потрібно зауважити, що попри зменшення значень показників у 2022 р., вони є у більшості випадків вищими за значення 2020 р., що дає нам підстави говорити про позитивну тенденцію розвитку компанії.

3.2 Визначення ризику банкрутства компанії «Акваторія 2010»

Оцінювання ризику банкрутства дозволяє визначити стабільність фінансового положення компанії та виявити фактори, які можуть вплинути на його спроможність виконувати фінансові зобов'язання. Цей процес сприяє уникненню непередбачених фінансових проблем, гарантує безпеку для кредиторів і уможливорює забезпечення довгострокової стійкості компанії.

Оскільки оцінювання ризику банкрутства є важливим етапом для визначення антикризових заходів для компанії, ми проведемо її для ТОВ «Акваторія 2010».

Застосуємо описані в п.2.3 моделі для оцінювання ризику банкрутства компанії «Акваторія 2010» на основі показників її фінансово-економічної діяльності.

Для оцінювання ймовірності банкрутства за моделлю Е. Альтмана проведено розрахунки показників і обчислено значення S , результати чого наведено в табл. 3.7.

За оцінкою Альтмана:

- значення $S < 1,81$ – висока ймовірність банкрутства;
- значення $S > 2,67$ – невисока ймовірність банкрутства;
- значення $S > 2.99$ – дуже низька [25].

Таблиця 3.7 – Оцінювання ризику банкрутства ТОВ «Акваторія 2010» за моделлю Е. Альтмана

Показник	2020	2021	2022
X1	0,07	0,17	0,20
X2	0,05	0,13	0,16
X3	0,10	2,90	0,40
X4	0,02	0,04	0,05
X5	1,32	5,86	2,83
S	1,82	15,83	4,63

Джерело: розроблено автором на основі [47]

За моделлю Е. Альтмана ми отримали наступні результати (рис. 3.7).

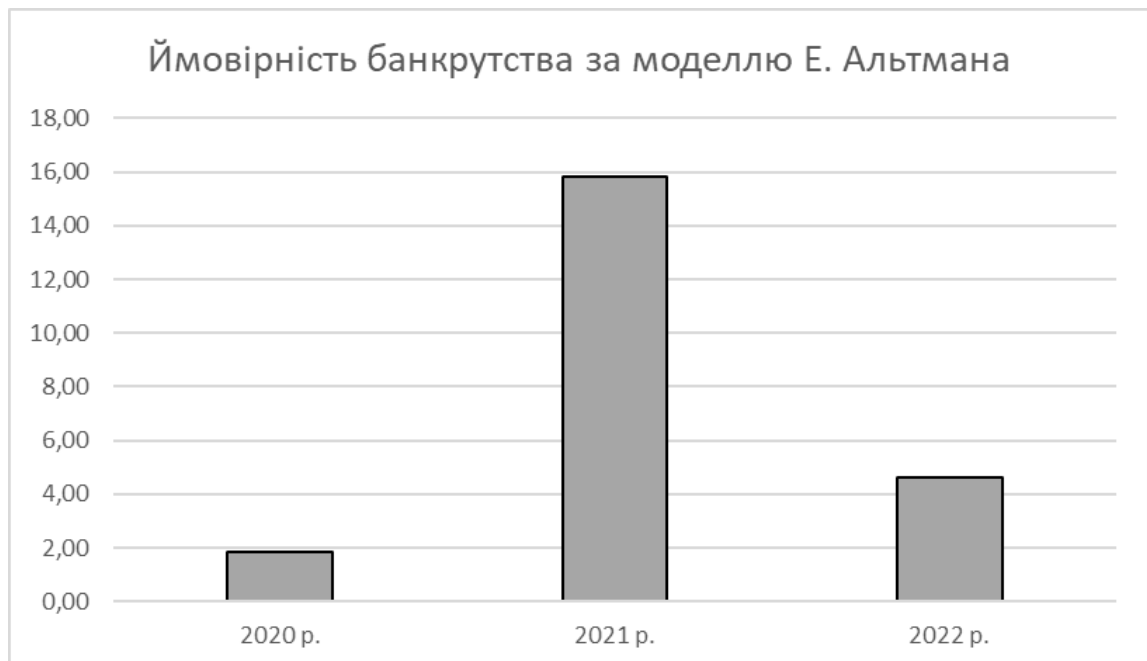

Рисунок 3.7 – Ймовірність банкрутства за моделлю Е. Альтмана

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Як видно з рисунку 3.7, у 2020 році значення коефіцієнту є найменшим і склало 1,82, що говорить про високу ймовірність банкрутства. У 2021 році значення коефіцієнту стрімко зросло до 15,83, що є незвичайно високим результатом для нашої моделі.

Скоріше за все ми отримали такий результат через високі показники валового прибутку та доходу від реалізації у даному році. Тим не менш, коефіцієнт вказує на дуже низьку ймовірність банкрутства. У 2022 році значення коефіцієнту знизилося і становило 4,63, однак цей показник все одно говорить про низьку ймовірність банкрутства.

Отже, загалом модельоване значення S говорить про відсутність загрози банкрутства, а відтак про стійкий фінансовий стан компанії.

Тепер розрахуємо ризик банкрутства за моделлю Р. Ліса. В табл. 3.8 наведено показники для розрахунку та обчислено значення S .

Таблиця 3.8 – Оцінювання ризику банкрутства ТОВ «Акваторія 2010» за моделлю Р. Ліса

Показник	2020	2021	2022
X1	0,07	0,17	0,20
X2	0,01	0,03	0,02
X3	0,05	0,13	0,16
X4	0,08	0,21	0,25
S	0,008	0,022	0,024

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Критичного значення набуває показник при $S < 0,037$ [25].

За даними моделі Р. Ліса ми бачимо, що значення S усіх років є занижкі і вказують на високу ймовірність банкрутства (рис. 3.8). З огляду на те, що найвищого значення отримали показники X1 і X4, які вимірюються відношенням власного оборотного капіталу до вартості активів і відношенням вартості власного

капіталу до позикового відповідно, можна припустити, що скоріше за все ми отримали такий результат через високі показники валюти балансу та невеликого позичкового капіталу.

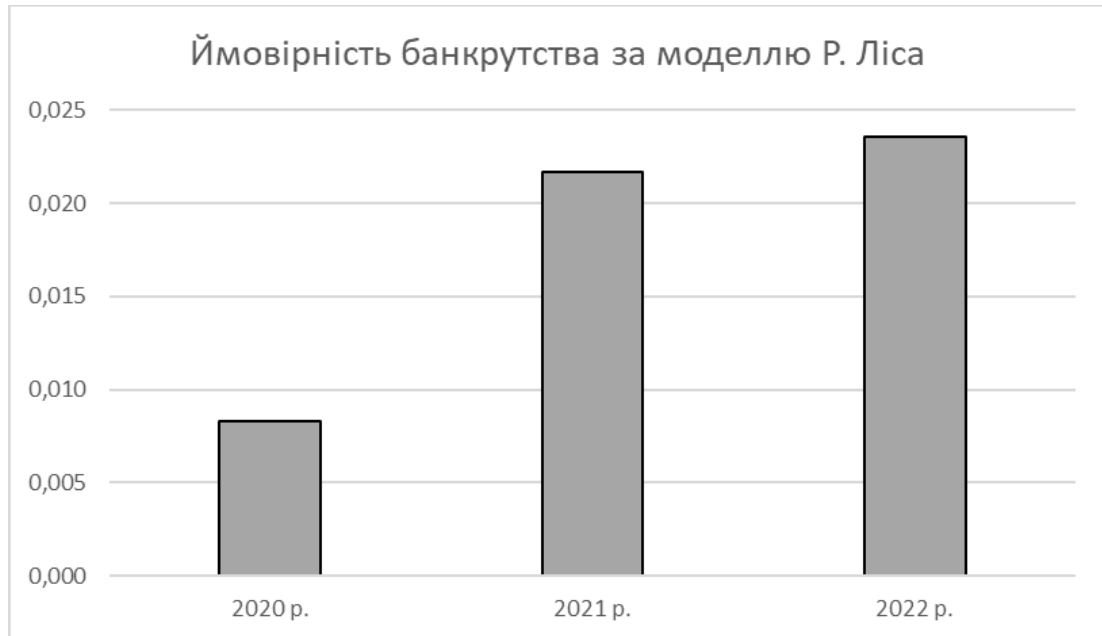

Рисунок 3.8 – Ймовірність банкрутства за моделлю Р. Ліса

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Попри таку оцінку ймовірності банкрутства за моделлю Ліса, все ж таки вважаємо, що компанія є фінансово стабільною і мало залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Наостанок ми вирішили оцінити ризик ймовірності банкрутства за допомогою дискримінантної моделі А. В. Матвійчука, результати якої представлені в таблиці 3.9.

Згідно з оцінкою А. Матвійчука:

- значення $S > 1,104$ – низька ймовірність банкрутства,
- $S < 1,104$ – висока ймовірність банкрутства, існує ризик фінансової кризи [26].

Проаналізуємо результати, отримані за моделлю А. Матвійчука.

Як видно з таблиці, у 2020 році значення коефіцієнту склало 32,43, що є доволі високим результатом для даної моделі, то ж можемо зазначити низьку

ймовірність банкрутства. Для 2021 року немає можливості розрахувати даний коефіцієнт, оскільки в нас відсутній K1, який вказує на відношення оборотних активів до необоротних (у фінансовому звіті відсутня інформація щодо необоротних активів за 2021 р.).

Таблиця 3.9 – Оцінювання ризику банкрутства ТОВ «Акваторія 2010» за моделлю А. Матвійчука

Показник	2020	2021	2022
K1	944,347826	-	311,617647
K2	1,42579654	7,06582011	3,53821694
K3	18,4212548	34,3300771	14,0519177
K4	0,75564746	0,17065536	0,3537929
K5	0,07085635	0,1706889	0,19858424
K6	0,92816079	0,8293111	0,7988522
K7	0,07739953	0,20582011	0,25179602
S	32,43	-	12,09

Джерело: розроблено автором на основі [47]

У 2022 році значення коефіцієнту склало 12,09, який зменшився порівняно з 2020 роком, але все ще говорить про низьку ймовірність банкрутства (рис. 3.9).

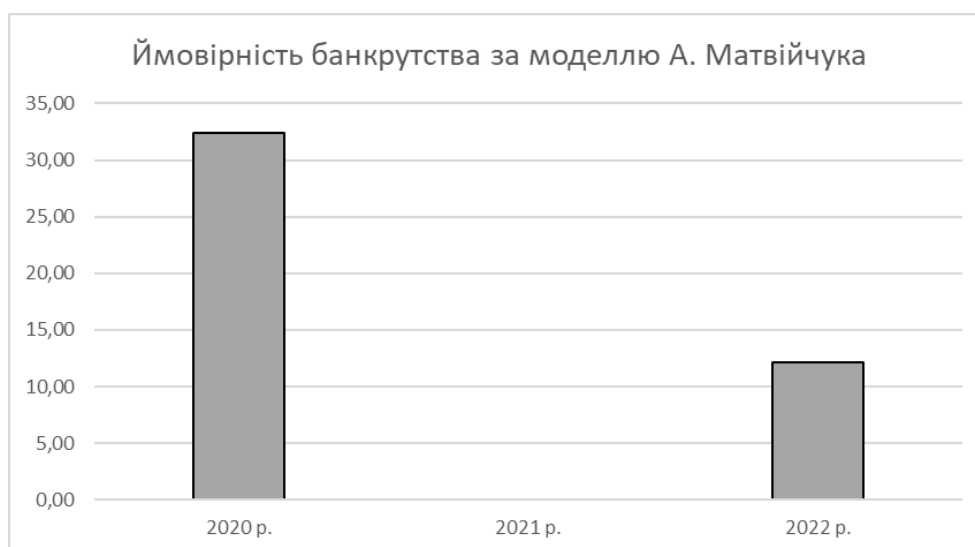

Рисунок 3.9 – Ймовірність банкрутства за моделлю А. Матвійчука

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Тепер проаналізуємо загалом отримані результати оцінювання ризику банкрутства компанії ТОВ «Акваторія 2010» за моделями Е. Альтмана, Р. Ліса й А. Матвійчука. Узагальнені результати представлені в табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Узагальнені результати оцінювання ризику банкрутства ТОВ «Акваторія 2010»

Рік/Модель	Е. Альтмана		Р. Ліса		А. Матвійчука	
	S	ймовірність банкрутства	S	ймовірність банкрутства	S	ймовірність банкрутства
2020	1,82	висока	0,008	висока	32,43	низька
2021	15,83	низька	0,022	висока	-	-
2022	4,63	низька	0,024	висока	12,09	низька

Джерело: розроблено автором на основі [47]

Отже, проаналізувавши отримані результати у ході використання моделей, можна побачити, що модель Р. Ліса говорить про існування ризику банкрутства в компанії ТОВ «Акваторія 2010», однак цей ризик має тенденцію до поступового зменшення від 2020 р. до 2022 р. За моделлю Е. Альтмана ймовірність ризику банкрутства була високою лише у 2020 році, а в 2021-2022 роках є дуже низькою. Дискримінантна модель А. Матвійчука також вказує на доволі низьку ймовірність банкрутства компанії впродовж всіх трьох років. Крім того прослідковується закономірність, характерна для фірми за всіма іншими показниками її фінансового стану, а саме, попри низьку ймовірність банкрутства у 2022 р. спостерігаємо за зменшенням значення показника порівняно з попереднім роком. А відтак, можна зробити висновок про відсутність загрози кризової ситуації в компанії.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження оцінювання фінансового стану компанії в умовах війни дозволило дійти таких висновків.

Оцінювання фінансового стану в умовах війни набуває особливого значення, оскільки допомагає підприємцям планувати свою подальшу фінансову діяльність та унеможливити потрапляння компанії у кризову ситуацію. Під поняттям фінансового стану компанії розуміють комплексну економічну категорію, що визначає якісну характеристику її фінансової діяльності та відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, що зумовлюють ефективну роботу компанії; доцільність і раціональність розміщення фінансових ресурсів та ефективність їх використання; фінансову спроможність погашення зобов'язань перед іншими компаніями й державою на певний період часу; платоспроможність і фінансову стійкість.

Для оцінювання фінансового стану компанії використовуються різні методи, прийоми та моделі аналізу. Їх кількість, доцільність і широта вживання зумовлюється поставленою метою та завданнями з позицій кожної окремої компанії. При виборі методів оцінювання фінансового стану компанії слід брати до уваги їх основні переваги і ймовірні недоліки. В умовах війни оцінювання фінансового стану компанії набуває певних особливостей з огляду на відсутність або обмеженість доступу до інформації. За таких обставин підприємцям слід добирати та використовувати такі економіко-математичні моделі, які б уможливлювали швидке отримання даних щодо фінансового стану, навіть в умовах лімітованої кількості показників. Для оцінювання фінансового стану компанії були обрані коефіцієнтний метод і моделі визначення ймовірності банкрутства. Застосування коефіцієнтного методу передбачає розрахунок певних коефіцієнтів з використанням мінімальної кількості показників, що реально відображають економічне становище компанії, а відтак доводять об'єктивність проведеного аналізу. На основі отриманих показників фінансово-економічної діяльності фірми

можна побудувати моделі визначення ймовірності банкрутства, що дасть додаткову інформацію щодо фінансового стану компанії.

Оцінювання фінансового стану в умовах війни допомагає підприємцям докладно планувати їхню фінансову діяльність. У період воєнних дій особливо важливим постає точний фінансовий план, який ураховував би збитки, можливе зростання ціни на енергію, сировину, інші ресурси, передбачав би можливі шляхи збереження ресурсів. Пріоритетними завданнями, що постають перед підприємцями, є перегляд можливого розширення існуючих і розгортання нових ринків збуту, удосконалення й оптимізація виробничих процесів, використання відновлювальних енергоджерел, залучення додаткових інвестицій, розроблення плану управління ризиками з огляду на можливі збитки від воєнних дій, відслідковування ринкових тенденцій та аналіз змін в галузі, регулярне інформування всіх зацікавлених осіб, підтримка персоналу та впровадження заходів безпеки.

Галузь геології та геодезії є вкрай важливою в економіці України, адже її послуги надаються при зведенні будівель, будівництві доріг, магістралей, мостів, гідротехнічних і підземних споруд, пошуку корисних копалин тощо. Інженерно-геологічна компанія ТОВ «Акваторія 2010», яка представлена на ринку в даній галузі з 2007 року, є одним з лідерів на ринку надання послуг з геології, геодезії та буріння, а також монтажу й обслуговування геотермальних теплових насосів, як одного з альтернативних видів енергії, використання яких на сьогодні є вкрай актуальним.

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності компанії «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки, дозволив встановити, що за цей період пік діяльності фірми припав на 2021 р., тоді як у 2022 р. спостерігається значне падіння активності через воєнні умови, однак, значення показників є вищими за 2020 р. Зокрема, у воєнний час відзначається тенденція до уповільнення оборотності всіх активів, спад попиту на послуги і товари фірми та зменшення інтенсивності діяльності компанії. Натомість, загальний аналіз пасивів демонструє зростання власного капіталу, нерозподіленого прибутку компанії, відсутність довгострокових і

зменшення поточних зобов'язань, що можна вважати позитивною динамікою попри складні умови воєнного стану.

Застосування коефіцієнтного методу на основі різних показників економічної діяльності компанії дає змогу встановити таке. Показники ліквідності, які вказують на здатність компанії реалізовувати свої зобов'язання, показали, що компанія має хитку ситуацію, особливо, у 2022 році, коли за умов війни ліквідність знизилася, зокрема спроможність компанії виконувати свої короткострокові зобов'язання. Більшість показників платоспроможності є цілком позитивними і, загалом, платоспроможність ТОВ «Акваторія 2010» не зазнала значних змін в умовах воєнного стану. Ділова активність компанії зазнавала постійних коливань, досягаючи максимальних значень у 2021 році, і уповільнюючись у 2022 році. Показники рентабельності, які дозволяють визначити ступінь прибутковості компанії, свідчать про зростання її значень у 2021 році, та зниження у 2022 році. Показники фінансової стійкості дозволяють нам дійти висновку про, в цілому, фінансову стабільність компанії і низький рівень її залежності від джерел зовнішнього фінансування.

Аналіз отриманих результатів визначення ймовірності банкрутства за допомогою використаних моделей дозволив встановити, що відповідно до моделі Р. Ліса існує певний ризик банкрутства в компанії ТОВ «Акваторія 2010», однак цей ризик має тенденцію до поступового зменшення на кінець 2022 року. За моделлю Е. Альтмана ймовірність ризику банкрутства була високою лише у 2020 році, а в 2021-2022 роках є дуже низькою. Дискримінантна модель А. Матвійчука також вказує на доволі низьку ймовірність банкрутства компанії впродовж всіх трьох років. Крім того прослідковується закономірність, характерна для компанії за всіма іншими показниками фінансового стану фірми, а саме, попри низьку ймовірність банкрутства у 2022 році спостерігаємо зменшення значення показника порівняно з попереднім роком.

Отже, проаналізовані показники фінансового стану ТОВ «Акваторія 2010» дозволяють зробити висновок щодо зростання фінансово-економічної активності компанії у 2021 році майже за всіма показниками діяльності (а за деякими

спостерігається суттєве зростання), тоді як у 2022 році значення основних показників значно знизилися через воєнну агресію з боку росії. Однак, попри зменшення значень показників у 2022 році, вони є у більшості випадків вищими за значення 2020 року, що дає підстави говорити про позитивну тенденцію розвитку компанії.

У перспективі подальше дослідження можна спрямувати на прогнозування фінансової стійкості компаній в умовах поствоєнної економіки із використанням методики й інструментарію математичного моделювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А. О., Рузакова О. В. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства. Монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 172 с.
2. Акваторія. URL: <https://aquatoria.kiev.ua/uk/>. (дата звернення: 23.10.2023р.).
3. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Розділ II. Облік, аналіз, аудит та оподаткування. 2023. № 4 (32). С. 36–42.
4. Бегун С. І. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: статистична оцінка. *Економічний часопис СНУ імені Лесі Українки*. 2020. № 3 (23). С. 168–176.
5. Бедринець М. Д., Довгань Л. П., Ліснічук О. А, Фінансова діагностика : навч. посіб. Ірпінь: УДФСУ, 2021. 297 с.
6. Бугай В. М., Омельченко В. З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. *Держава та регіони*. 2008. № I. С. 34–39.
7. Вакульчик О. М., Протасова Є. В., Нечаєва А. А. Фінансовий результат підприємства: економічна сутність, особливості визначення та аналізу. *Науково-виробничий журнал «Бізнес – навігатор»*. 2019. Вип. 1 (50). С. 162–168.
8. Власюк Н. І. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства на основі показників ліквідності. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 351–356.
9. Геодезія. Геологія. URL: <https://geodez.com.ua/geologichni-kompaniyi>. (дата звернення: 02.11.2023р.).
10. Готра В. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf. (дата звернення: 07.11.2023р.).
11. Григорова Т. А., Ляшенко В. П., Москаленко О. О. Дослідження методів

- машинного навчання для пошуку інформації. *Прикладні питання математичного моделювання*. 2021. Т. 4, № 2.2. С. 74–84.
- 12.Гужавіна І. В. Вдосконалення методики аналізу та визначення фінансового стану підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер.: Економіка. 2012. Вип. 20. С. 110–114.
 - 13.Дем'яненко М. Я., Лузан Ю. Я. та ін. Фінансовий словник-довідник / за редакцією Дем'яненка М.Я. К.: ІАЕУААН, 2005. 507 с.
 - 14.Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015, № 10. С. 52–58. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf. (дата звернення: 30.10.2023р.).
 - 15.Докієнко Л. М. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. № 14. С.25–31.
 - 16.Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. 3-тє вид. випр. та допов. К. : Знання, 2009. 587 с.
 - 17.Іванов В. Л., Малов В. А. Забезпечення організаційно-економічної стійкості промислового підприємства. *Економіка. Менеджмент. Підприємство*. 2010. № 22. С. 32–39.
 - 18.Карпець О. С. Моделі оцінки фінансової стійкості підприємства: когнітивний підхід. *Бізнес Інформ*. 2012. № 3. С.54–58.
 - 19.Ковалевська А. В., Асєєв С. І. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства. *Бізнес Інформ*. 2012. №3. С. 163–169.
 - 20.Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Знання, 2002. 378 с.
 - 21.Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>. (дата звернення: 10.11.2023р.).

- 22.Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/3058/1/1.pdf>. (дата звернення: 15.11.2023р.).
- 23.Куцай Н. С., Демчук В. О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Modern Economics*. 2021. № 25. С. 92–97. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-14). (дата звернення: 11.11.2023р.)
- 24.Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 824 с.
- 25.Ліснічук О. А., Виноградова Є. В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2018. Вип. 33. С. 111–116.
- 26.Матвійчук А. В. Нечіткі нейромережеві та дискримінантні моделі діагностування можливості банкрутства підприємств. *Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці*. 2013. Вип. 2. С. 71–118.
27. Нагорний П., Базюк Д. Оцінка фінансового стану як передумова ефективного управління підприємством. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 1 (01). С. 44–49. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-1-8>. (дата звернення: 15.11.2023р.).
- 28.Наказ про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97#Text>. (дата звернення: 20.10.2023р.).
- 29.Небрат В., Корніяка О. Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного періоду. *Grail of Science*. 2022. Вип. 16. С. 31–34.
- 30.Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ: ЦУЛ, 2013. 504 с.

31. Нечаєва І., Хандога М. Оцінювання фінансового стану підприємства на основі фінансової звітності, складеної за міжнародними стандартами. *Економічний аналіз*. 2013. Вип. 12. Частина 2. С. 290–295.
32. Передерієнко Н. І. Управління фінансовою стійкістю підприємств. *Економіка і фінанси : науковий журнал*. 2018. № 3. С. 65–74.
33. Поросла П. В., Адамовська В. С. Методика економічної діагностики фінансового стану підприємства на основі експрес-аналізу. *Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку*. 2023. С. 110–111.
34. Присяжна Л. Держава надаватиме пільгові кредити бізнесу, який через війну втратив свої виробничі потужності. URL: https://biz.ligazakon.net/news/214681_derzhava-nadavatime-plgov-krediti-bznesu-yakiy-cherezvynu-vtrativ-svo-virobnich-potuzhnos. (дата звернення: 30.10.2023р.).
35. Приходько Н. І. Поняття фінансового стану підприємства: деякі аспекти його визначення. ФІП ФІП PSE. 2010. Т. 8. С. 188–190.
36. Рзаєва Т. Г., Стасюк І. В. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 3. Т. 1. С. 177–181.
37. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 662 с.
38. Самойленко В. В. Особливості формування системи управління ризиками на підприємстві. *Вчені записки Таврійського Національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. Київ: Гельветика, 2022. Т. 33 (72). № 1. С. 28–36.
39. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2013. № 1. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_01/Sarapina.pdf. (дата звернення: 29.10.2023р.)

- 40.Святенко С. В., Грох А. С. Удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства на основі аналізу фінансової звітності. Матеріали VI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення». Кривий Ріг: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2023. С. 224-227.
- 41.Семенов А. Г., Беженар Ю. М. Оцінка фінансового стану підприємства. *Держава та регіони*. 2016. № 4-5. С. 47–50.
- 42.Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2002. 460 с.
- 43.Слущкий Б. У Мінфіні розповіли, що відбувається з кредитуванням бізнесу під час війни. Уніан – вебсайт. URL: <https://www.unian.ua/war/v-rossii-nachali-soobshchat-o-pervyh-pogibshih-v-ukraine-iz-chislanedavno-mobilizovannyh-12007674.html>. (дата звернення: 22.11.2023р.).
- 44.Сметанюк О. А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис.... канд. екон. наук. 08.06.01. Хмельницький: Хмельницьк. нац. ун-т, 2006. 22 с.
- 45.Стащук О., Жигар Н. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. *Економічний часопис ВНУ імені Лесі Українки*. 2022. № 3 (31). С. 12–17. URL: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-03-12-17>. (дата звернення: 10.11.2023р.).
- 46.Федорук О. В. Особливості та проблеми розробки методичних підходів щодо діагностики імовірності банкрутства підприємств. *Інноваційна економіка*. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_1/126.pdf. (дата звернення: 25.10.2023р.).
- 47.Фінансова звітність підприємства. URL: https://clarity-project.info/edr/35170382/finances?current_year=2022. (дата звернення: 12.10.2023р.).
- 48.Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

- 49.Харченко Ю. А. Моделювання фінансової стійкості промислового підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2019. №. 36. С. 199–207.
- 50.Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка суспільства*. 2017. Вип.12. С. 649–655.
- 51.Шестерняк М. М. До питання оцінки фінансового стану. The 8th International scientific and practical conference «Distance learning in universities and modern problems». Budapest, Hungary: International Science Group, 2023. С. 75–79.
- 52.Як український бізнес готується до відновлення після війни. URL: <https://mind.ua/openmind/20255407-yak-ukrayinskij-biznes-gotuetsya-do-vidnovlennya-pislya-vijni>. (дата звернення: 15.10.2023р.).
- 53.Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2018. № 3. С. 173–180.
- 54.Kyiv School of Economics. Збитки, завдані українському бізнесу внаслідок російської агресії, оцінюються в \$13 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/> (дата звернення: 22.11.2023р.).
- 55.ProConsulting. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/investment-digest> (дата звернення: 22.10.2023р.).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Фінансова звітність компанії

Таблиця А.1 – Активи балансу компанії ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Активи			
I. Необоротні активи Основні засоби	2300	0	3400
Первісна вартість	9000	9000	12400
Зношування	6700	9000	9000
Усього за розділом I	2300	0	3400
II. Оборотні активи Запаси	6600	189600	109400
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	223600	223100	138000
Інша поточна дебіторська заборгованість	1270500	389900	463900
Гроші та їх еквіваленти	407200	98000	44800
Інші оборотні активи	264100	238900	303400
Усього за розділом II	2172000	1139500	1059500
Баланс	2174300	1139500	1062900

Таблиця А.2 – Пасиви балансу компанії ТОВ «Акваторія 2010» за 2020-2022 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Пасиви			
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	42000	42000	42000
Нерозподілений прибуток	114200	152500	171800
Усього за розділом I	156200	194500	213800
II. Поточні зобов'язання Товари, роботи, послуги	632600	132200	190500
Розрахунками зі страхування	86000	3900	0
Розрахунками з оплати праці	29300	23300	0
Інші поточні зобов'язання	1270200	785600	658600
Усього за розділом II	2018100	945000	849100
Баланс	2174300	1139500	1062900

Таблиця А.3 – Звіт про фінансові результати компанії ТОВ «Акваторія 2010»
за 2020-2022 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Звіт про фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції	2877400	6677200	3004300
Собівартість реалізованої продукції	2665100	3377900	2583300
Інші операційні витрати	194900	3261000	401700
Разом витрати	2860000	6638900	2985000
Фінансовий результат до оподаткування	17400	38300	19300
Чистий прибуток	17400	38300	19300